

accent

DET BLODIGA KOKAINET

Lasse Wierup berättar om den tydliga länken mellan kokain och maffia

ÅRSMÖTESTIDER

Följ med till fyra distrikts-årsmöten runt om i landet.

BRUTUS VÄNDNING

Efter att ha kommit ur ett alkoholmissbruk blev Brutus Östling en av Sveriges främsta naturfotografer

tema: ALKOVÅLD

Länken mellan alkohol och våld är tydlig. Accent har träffat dem som sett våldets baksida.

GRANSKNING

*Lärare får ingen
ANT-utbildning*

7 TIPS FÖR
IDROTT OCH
KAMRATSTÖD
I FÖRENINGEN

SÄLJ MILJONLOTTERIET OCH TJÄNA PENGAR ÅT DIN FÖRENING!

Få
möjlighet
till fler
aktiviteter!

FÖRVERKLIGAR DRÖMMAR

www.miljonlotteriet.se/forening

LÄRARE FÅR INGEN UTBILDNING OM ANT

16 Accent har tittat närmare på hur mycket blivande lärare får lära sig om alkohol, narkotika och tobak. Resultatet är nedslående: Ingen av landets lärarutbildningar har ANT som en obligatorisk del i undervisningen.

38

Han granskar kokainet i ny bok

Lasse Wierup och journalistkollegan Erik de la Reguera menar att kokainet gått från jet set-drog till något som "byggjobbare, forskare, bloggtjejer, mäklare, tatuerade gängmedlemmar och journalister" använder. Men få tänker på kokainets konsekvenser i ursprungsländerna.

Månadens medlem: Linda Tjälldén

Hon är 20 år och fortfarande UNF:are, men också ordförande för såväl IOGT-NTO, UNF och Junis i Västernorrlands distrikt. "Jag ser oss som en enad rörelse. Jag tycker att det måste finnas naturliga övergångar mellan Junis och UNF och IOGT-NTO", säger hon.

48

NYHETER

IOGT-NTO:s löner granskade

8 **I RÖRELSE** Kyrkans Tidning har granskat hur höga löner 100 ideella organisationer betalar till de högsta tjänstemännen. IOGT-NTO placerade sig på åttonde plats.

En av tre bjuder barnen på alkohol

11 **ALKOHOL** Var tredje förälder har bjudit sin 15-åring på alkohol. Nu vill Statens Folkhälsoinstitut, Systembolaget, Polisen och IOGT-NTO få föräldrarna att tänka om.

OPINION

4 **LEDARE** Nyligen väcktes krav på en total öppenhet från ideella organisationers sida, med en offentlighetsprincip som liknar den i offentlig sektor. Tanken är god, men i organisationer har öppenheten gränser – människor måste kunna organisera sig utan total insyn från staten eller politiska motståndare.

6 **ANNA** Varför pratar vi så sällan om helnykterheten som idé? Den är inte sällan provocerande, rent av radikal. Men också effektiv. Anna Carlstedt är övertygad om att den har en plats i dagens samhälle – om vi pratar om den.

I RÖRELSE

Möten och fest

30 **ÅRSMÖTEN** Accent har gjort nedslag på fyra av vårens distriktsårsmöten runt om i landet. Se vimmelbilderna och läs om de hetaste diskussionerna.

OMSLAGSBILD
Nicolas Raymond

Självklart ska IOGT-NTO vara en öppen och transparent organisation – det är en trovärdighetsfråga. **Men att kräva total öppenhet av organisationsvärlden är både naivt och principiellt fel.**

Öppenheten kan aldrig vara total

CHEFREDAKTÖR **PIERRE ANDERSSON**

Kyrkans Tidning publicerade för några veckor sedan en granskning av 100 svenska ideella organisationer. Man tittade framför allt på två saker: Ersättningsgarna till generalsekreterare och ordförande samt organisationernas öppenhet.

Granskningar av det här slaget behövs. Den som gjordes av Kyrkans Tidning var både ambitiös och välgjord. När det gäller frågan om öppenhet inom ideella organisationer hamnar de dock snett.

KYRKANS TIDNING verkar driva tesen att ideella organisationer borde göra som Svenska Kyrkan – tillämpa en offentlighetsprincip. I granskningen begärde man bland annat ut kopior på det senaste styrelseprotokollet – och drog i artiklarna ganska stora växlar på att man fick nej från många (inklusive IOGT-NTO).

Som journalist har jag ibland bråkat med myndigheter för att få ut offentliga doku-

ment. Som medlem i IOGT-NTO har jag i många sammanhang talat just för en större öppenhet. Men att styrelsedokument ska göras offentliga och tillgängliga för vem som helst är långt från självklart.

ATT DRIVA TOTAL öppenhet i den ideella sektorn är både naivt och historielöst. Ser vi oss om i världen (eller i den svenska historien) hittar vi gott om exempel på organisationer som tvärtom måste skydda sig från insyn. Från staten eller från politiska motståndare. Det kan vara en fråga om liv och död.

”Jo, men Sverige är ju en demokrati och vi har ju knappast organisationer som vill ta livet av varandra”, är den naturliga invändningen. Tja, kanske det. Men varför ska IOGT-NTO:s interna dokument göras tillgängliga för Sveriges Bryggareförening?

Och varför skulle Greenpeace dela med sig av sin planering till olje- eller valfångstindustrin?

Oavsett om man tycker att organisationer ska dela med sig av sina styrelseprotokoll eller inte så förde granskningen med sig något bra: Hundra organisa-

tioner fick frågan och tvingades ta sig en funderare. Att viss förvirring uppstod är tydligt – förhoppningsvis får vi se tydliga och genomtänkta sätt att hantera detta på i framtiden, också hos IOGT-NTO.

Nu finns det ju andra sätt att visa öppenhet på. Störst skyldighet att vara öppen har en organisation mot sina medlemmar och här finns i mina ögon en del att göra inom IOGT-NTO. Saker som skulle kunna lyfta medlemmarnas delaktighet från att omfatta enbart den formella, representativa demokratin, till något större och än mer kraftfullt.

LÅT MIG TA ett exempel. Arbetet med förslaget till verksamhetsplan som ska läggas fram till kongressen i Åre 2011 är redan i full gång. Ett antal nyckelpersoner är förstås inblandade, gott så. Men man skulle med enkla medel kunna gå betydligt längre. Förbundsstyrelsen skulle på ett tidigt stadium kunna bjuda in såväl föreningar, distrikt som enskilda medlemmar att vara med i diskussionen. Dela med sig av tankar, idéer och utkast och lyssna på det som kommer tillbaka från medlemmarna. Det finns en enorm styrka i kollektivet och med hyfsat enkel informationsteknik kan den styrkan tas tillvara. ■

"Ser vi oss om i världen (eller i den svenska historien) hittar vi gott om exempel på organisationer som tvärtom måste skydda sig från insyn."

Högt i löneligan

IRÖRELSE IOGT-NTO hamnade för övrigt på åttonde plats i löneligan, strax över Röda Korset och Barncancerfonden. När Accent frågade ett antal distriktsordföranden om vad de tycker om att IOGT-NTO betalar en miljonlön till högste tjänstemannen fick vi blandade reaktioner. "Bra folk kostar" och "det är värt det", men också "vi måste inte vara löneledande" och "mycket oroväckande". Läs mer på sidan 8.

Branschen är nöjd

ALKOHOLLAGEN Sveriges Hotell & Restaurangföretagare skriver i sin verksamhetsberättelse för 2009 att förslaget till ny alkohollag "ligger i linje med de synpunkter som SHR framfört" och att den nya lagen kommer att "innebära fördelar för branschen". Att de som tjänar stora pengar på alkohol är helnöjda är dessvärre bara en av många varningsklockor kring den nya lagen.

Lärarna måste lära ANT

SKOLAN Accent avslöjar i det här numret att ingen av landets lärarutbildningar har ANT som ett obligatoriskt inslag på schemat. Det är ett sorgligt förbiseende som förklarar en del av den undermåliga undervisning som bedrivs i ämnet på många ställen. Nu vet vi att ANT-undervisning inte har någon större effekt på ungdomarnas alkoholkonsumtion – men kunskaperna spelar roll ändå. Inte minst för ett långsiktigt stöd för en restriktiv alkoholpolitik.

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO, UNF (Ungdomens Nykterhetsförbund) och Junis (IOGT-NTO:s Juniorförbund).

Pressläggning detta nummer: 22 april
Nästa nummer kommer 11 juni

REDAKTION

Pierre Andersson

Chefredaktör och ansvarig utgivare
08-672 60 51, pierre.andersson@iogt.se

Maria Zaitzewsky

Featureredaktör, reporter
08-672 60 56, maria.zaitzewsky@iogt.se

Joanna Wågström

Nyhetsreporter
08-672 60 50, joanna.wagstrom@iogt.se

Mathias Lövström

Art director
08-672 60 53, mathias.lovstrom@iogt.se

Erik Ardelius

Praktikant

BILDBEHANDLING

Ola Falk

MEDVERKANDE DETTA NUMMER

Anders Perstrand, Carl-Magnus Höglund,
Marc Femenia, Martin Graden,
Peter Fredriksson, Tomas Nilsson,
Moa Karlberg, Hanna Nolin, Mikael Lundgren

ADRESS

Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm.
Tel: 08-672 60 50, fax: 08-672 60 01
e-post: accent@iogt.se
www.accentmagasin.se

IOGT-NTO-förbundet

tel: 08-672 60 00

Besöksadress: Gammelgårdsvägen 38
Stora Essingen, Stockholm
www.iogt.se

ADRESSÄNDRING

08-672 60 38, prenumeration@iogt.se
fax: 08-672 60 01

ANNONS

Kesia Sales Consult, Per Hånberg
Telefon 0760-51 73 00,
e-post: per.hanberg@good-news.se
Interna annonser bokas genom
Pierre Andersson, 08-672 60 51,
pierre.andersson@iogt.se

TRYCK

VTT Grafiska, Vimmerby

OBESTÄLLT MATERIAL

Tidningen svarar inte för insända, obeställda
texter och bilder samt förbehåller sig rätten
att redigera insänt material.

LAGRING

Allt material i tidningen Accent lagras och
kan publiceras elektroniskt. Icke anställda
måste meddela eventuellt förbehåll mot
sådan lagring och publicering. I princip publi-
ceras inget material med sådant förbehåll.

DISTRIBUERAS I 39 600 EXEMPLAR
TS-KONTROLLERAD UPPLAGA
ISSN-nr: 0345-0406

MEMLEM I SVERIGES TIDSKRIFTER

SVERIGES
TIDSKRIFTER

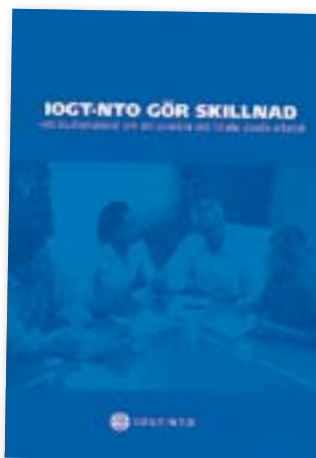
Läsarbrev

Hör av dig! Skriv till accent@iogt.se eller Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm

Svårt att läsa studiematerial

Jag var på distriktsårsmöte och fick studiematerialet "IOGT-NTO gör skillnad". Vi fick t o m grupp-
arbete om det. Mitt problem är att
jag inte klarar att läsa det. Graden
(storleken på bokstäverna) är
liten och raderna är 15 cm långa
och det inte bra för mig. Jag är
73 år och klarar normalt att läsa
text på både papper och skärm.
Åldersmässigt är jag nog en nor-
mal aktiv medlem av vad jag kunde
se på mötet. Nu vill jag gärna
veta hur den som har layoutat
studiehandledningen har tänkt.
För det har man väl gjort?

RUNE NILSSON

SVAR Tack för dina synpunkter
på utformningen av studiecir-
kelmaterialet "IOGT-NTO gör
skillnad". När vi jämför med
andra studiecirkelmaterial
som tagits fram så har du helt
rätt, vanligtvis är graden på
bokstäverna något större. Vår
uppfattning är dock att de allra
flesta inte har problem med att
läsa texterna och frågeställ-
ningarna. Vi tar till oss dina
synpunkter och använder de i
våra framtida produktioner.

JOHANNA BERKQUIST,

KOMMUNIKATIONSCHEF PÅ IOGT-NTO

Anabola inte bara steroider

I Accent nummer 2/2010:
Nytt gym i Bergvik, skriver ni
"garanterat utan anabola". Jag
antar att ni menar syntetiskt
framställda steroider.

I så fall: skriv då ut att det
gäller anabola steroider, då det
finns kosttillskott, ej att för-
växla med dopning, för idrot-
tare märkt "anabolic". Om jag
förstått saken rätt är all mat/
näring "anabolisk"; gynnar
kroppens vävnadsbyggande
processer. I motsats är i så fall

alkohol och droger "katabo-
lisk"; medverkar till nedbryt-
ning av vävnader.

Anledningen till att jag bör-
jade rota i ämnet är att jag blir
irriterad på att "alla" säger
"anabola" om dopning trots
att det är syntetiska steroider
som menas. Det skulle vara
intressant med en artikel i
ämnet, där även begreppen
reds ut.

JONAS MAGNUSSON,

ÖSTERSUND

SVAR Hej Jonas, och tack för att
du hjälper oss att reda ut detta!
Jag kan hålla med om att det är
lite slarvigt att bara skriva "ana-
bola" – å andra sidan är det så
pass etablerat att det knappast
kan bli någon missuppfattning
vad vi menar.

Jag tar till mig det du skriver
och sätter upp en artikel om dop-
ning på idélistan.

PIERRE ANDERSSON,

CHEFREDAKTÖR

Återvinning för tryggare framtid

En förutsättning för mänsklig
fortlevnad är tillgång till rent
vatten och ren luft. Jordens
förmåga till självläkning
är begränsad.

Rester som förr
återfördes som
näring till jor-
den går idag
till vattensam-
lingar mer eller
mindre renat.
Medicinrester och
kemikalier spolas
av trögtänkta privat-
personer ut med badvattnet i
avloppsnäten. Stater och före-

tag kan dumpa varierande res-
ter i havet, där även ansvarslö-
sa redare dumpar sin spillolja.

Kommunerna stäl-
ler upp kärl för
återvinning, som
förutsätter att
kärnen innehåller
rätt råvara. Att
framställa papper
från trä kräver mycket
energi.

Att använda
avfallspapper till pap-
persmassa sparar energi,
men förutsätter att kärl avsed-

da för papper och tidningar
inte blandas med pappersför-
packningar, kuvert, wellpapps-
kartonger och kassar. Sam-
manfattar artikelns budskap
med poesi:

*Värnar vi om bra miljö
töm ej skit i hav och sjö
Avfall sortera för återvinning
tänk och handla med besinning
Hoppas mitt inlägg
tankar väckte
att mödan gynnar ett kommande
släkte*

THORE GÅRMARK

Varför pratar vi så sällan om helnykterheten som idé? Den är inte sällan provocerande, rent av radikal. Men också effektiv. Anna Carlstedt är övertygad om att den har en plats i dagens samhälle – om vi bara pratar om den.

Prata om helnykterheten

FÖRBUNDSORDFÖRANDE **ANNA CARLSTEDT**

IOGT-NTO är Sveriges främsta nykterhetsorganisation. Men hur ofta talar vi verkligen om helnykterheten som *idé*? När vi bjuder in till debatter, möten och seminarier är det mycket som kan stå på agendan: Alkohol som utvecklingshinder. Demokrati. Alkohol och kvinnor. Lokal utveckling. Men hur ofta talar vi egentligen om den personliga helnykterheten och vad den egentligen innebär?

De flesta vuxna använder alkohol och förknippar det med något positivt. Många anser att alkoholen är helt nödvändig i många sociala sammanhang. Om det då kliver in en helnykterist i sammanhanget, någon som vill ha alkoholfritt i glaset och som inte vill delta i det flockbeteende där alkoholen står i centrum, ja, då blir det ofta problem ...

VI SOM VARIT nykterister sedan tonåren är vana vid detta. Vi vet hur det är att få menande blickar och frågor om huruvida vi kör, är gravida eller har magproblem. Vi är vana vid att bli betraktade som festförstörare och präktiga träkmånsar. Men hur känns det för

våra nya medlemmar? Och nyanställda? Som kanske haft alkoholvanor i tio, tjugio eller trettio år men som nu blivit nyktra och klivit in i våra led? Tänker vi som är gamla i gården tillräckligt på vilken jättestor förändring detta kan innebära i deras liv? Och erbjuder vi dem redskap så att de skall få en chans att känna sig bekväma i sitt nya, helnyktra liv?

NÄR VI ARBETAR politiskt med olika frågor så håller vi ju bildligt eller bokstavligt upp olika plakat med våra budskap. Men när det gäller själva helnykterheten så använder vi våra egna kroppar som plakat. Det är något djupt personligt, en integrerad del av vår identitet. Och vår helnykterhet sträcker sig ofta över en lång, lång tid. Politiska åsikter kan vi båda ändra och utveckla, men helnykterheten, den finns ständigt med oss.

Jag ogillar starkt när vi talar om nedsättande om "passiva medlemmar" som "inte deltar i verksamheten". Jag högaktar *alla* som tagit beslutet att bli helnykter och medlem hos oss, i ett samhälle och i ett klimat där alkoholen är så oerhört dominerande och normaliserad. Våra "passiva" medlemmar kanske inte vill komma till våra aktiviteter just nu, men i de sammanhang där de verkar till vardags så är de bärare av ett budskap som inte bara är viktigt utan också provocerande och kontroversiellt. Och vi vet ju att i alla sällskap där en helnykterist dyker upp, där sjunker konsumtionen. Vi har alla olika skäl till vår helnykterhet och till vårt medlemskap. Det kan vara en protest och en upprorisk vilja att medvetet avvika från den alkoholpimplande flocken. Det kan vara av djupa ideologiska skäl, av hälsoskäl och av solidaritet.

GEMENSAMT FÖR OSS alla är att vi kan uppfattas som radikala. Vi vågar inse att priset för måttlighetsdrickandet är för högt och tar ställning för minskat alkoväld och minskade alkoholskador. Vi är 40000 medlemmar som vågar strunta i alkonormen och står upp för vad vi tror på. Det är inte självklart.

Jag är övertygad om att helnykterheten som idé har en plats i dagens samhälle. Men vi måste prata om den. ■

"Vi är 40 000 medlemmar som vågar strunta i alkonormen och står upp för vad vi tror på. Det är inte självklart."

Månadens bästa

FÖREBYGGANDE Det händer mycket inom det förebyggande arbetet i Sverige just nu och många spännande diskussioner förs av myndigheter, idéburna organisationer, skolan och andra aktörer. Frågor som "vad vet vi hjälper?", "måste allt vara evidensbaserat?" och "hur kan vi samarbeta mer?" gör att utveckling sker. Ett helt unikt samarbete inleds nu under våren under parollen "Tänk om". Det handlar om ett projekt mot langning där IOGT-NTO, polisen, Systembolaget och Folkhälsoinstitutet gör gemensam sak.

Månadens värsta

NARKOTIKA Ett sprutbytesprogram för narkomaner ska starta i Stockholm efter beslut nyligen av landstingets hälso- och sjukvårdsnämnd. Detta "för att minska spridning av hiv och gulsot" trots att det inte finns vetenskapliga belägg för att det hjälper. Och trots att till och med landstingsrådet Birgitta Rydberg erkänner att "evidensen är svajig om sprutbytens effekt". Vi behöver inte en mindre restriktiv narkotikapolitik i det här landet!

Gör som Egon Frid

Gå med i IOGT-NTO:s nätverk för partipolitiskt aktiva!

Nätverket är till för dig som är partipolitiskt aktiv på kommun-, landstings- eller riksplanet och tycker att alkohol- och narkotikafrågor behöver få mer utrymme i politiska sammanhang.

Spännande åsiktsbrytningar, nya förslag till lösningar av problem, gemensamma initiativ i form av motioner eller aktioner – allt finns det plats för, endast fantasin sätter gränser.

Vill du vara med? Logga in på **www.sobernet.nu** och anmäl dig under fliken Grupper. Om du inte har en Sobernet-adress och vill vara med, skicka ett mejl till bo.hogstedt@iogt.se

Välkommen!

Bo billigt på Tollares vandrarhem i sommar!

Vi finns på Värmdö
20 min med buss från
Slussen!

Öppet 14/6 - 22/8 2010

 Tollare
folkhögskola

 SVENSKA
TURISTFÖRENINGEN

För mer information: 08-505 686 40, info@tollare.org

Har du idéer?

Sök stipendium från Stig Kroons fond för idéutveckling och entreprenörskap!

Fonden instiftades av Stig Kroon vid hans pensionering från tjänsten vid IOGT-NTO:s lotteri- och affärsverksamhet, där han under många år varit ledare och affärsutvecklare.

Fondens ändamål är att genom utdelning av stipendier stimulera unga rörelsemedlemmar att utveckla idéer och skriva ner dessa till ett förslag om hur man ska göra för att på bästa sätt skapa resurser för arbetet mot alkohol, droger och våld bland ungdom och genomförandet av dessa idéer som kampanj eller som entreprenör.

Årets stipendium är på 50.000 kronor vilket utbetalas till den eller de som, enligt ledningen, sânt in det bästa förslaget.

För att vara berättigad att söka stipendiet ska sökanden vara högst 35 år och vara aktiv medlem i IOGT-NTO-rörelsen.

Ansökan ställs till Stig Kroons fond för idéutveckling och entreprenörskap. Adress: Bäckvägen 6,

435 35 Mölnlycke. E-post: stig.kroon@iogt.se. Närmare info lämnas per telefon 070-578 16 50 eller 031-88 26 26.

Ansökan insändes senast 20 juli 2010.

Utdelning sker i september 2010.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

Systembolaget fortsatt populärt

ALKOHOL Två av tre svenskar stöder Systembolagets ensamrätt att sälja alkohol. Så högt har stödet inte varit sedan mätningarna började. Siffrorna presenterades av vd Magdalena Gerger på Systembolagets årsstämma i slutet av mars.

Redan 2008 var stödet för Systembolaget rekordhøgt bland svenskar. I de nya mätningarna, som rör 2009, har det gått ytterligare uppåt i popularitetsindex – från 64 procent till 66 procent.

– Det sociala uppdraget är grunden till att vi har det här förtroendet från våra kunder, säger Magdalena Gerger. Men självklart beror det också på den service vi ger. Våra medarbetare är de som får högst betyg i de här mätningarna.

PIERRE ANDERSSON

”Vi har ingen som helst anledning att höja skattebelastningen på den här sektorn. Vi har ingen anledning att krångla till livet heller.”

Finansminister Anders Borg i riksdagsdebatten angående förslagen om att lägga moms på vissa intäkter i ideella föreningar.

IOGT-NTO-TOPPPARNAS LÖNER GRANSKADE

IOGT-NTO är med i toppen över de ideella organisationer som betalar sina högt uppsatta tjänstemän mest i lön. Generalsekreteraren Stefan Bergh hamnar med sin månadslön på 89 630 kronor på åttonde plats på listan över bäst betalda. Det avslöjar Kyrkans tidning.

EKONOMI Kyrkans tidning har gjort en stor granskning av 100 svenska ideella organisationers ersättningar, löner och öppenhet med protokoll och årsredovisningar.

Av 100 granskade organisationer är IOGT-NTO en av de som betalar högst löner till ledningen. Generalsekreteraren Stefan Bergh ligger åtta på topplistan. Han har en årslön på närmare 1,1 miljoner.

När det gäller generalsekreterarens ersättning så tycker jag att den är hög men utifrån det jobb han gör är den rimlig. Vi vill ha den bästa och jag tycker att vi har det och då måste vi också betala för det, säger IOGT-NTO:s ordförande Anna Carlstedt.

Stefan Bergh har valt att inte kommentera sin lön.

IOGT-NTO:s ordförande får en ersättning som ligger i nivå med riksdagens förtroendevalda. Heltidsarvodet är 766 500 kronor, Anna Carlstedt är arvoderad på halvtid inom rörelsen. Vice förbundsordförande Kjell-Ove Oscarsson är arvoderad till 75 procent.

– Om min ersättning är rimlig kan jag inte uttala mig om. Det är kongressen som har beslutat hur mycket jag ska ha, säger Anna Carlstedt.

Vad tror du att medlemmarna tycker om att IOGT-NTO har så höga ersättningar när många själva arbetar ideellt på sin fritid?

– När det gäller ersättningarna hoppas jag att medlemmarna håller med mig om att beslutet som fattats av kongressen är klokt.

IOGT-NTO kritiserar också av Kyrkans tidning för att inte vara transparenta.

Enligt tidningens granskning är IOGT-NTO:s årsredovisning inte publicerad på förbundets hemsida och det finns ingen information om lönenivåerna. IOGT-NTO var också en av 57 organisationer som inte lämnade ut sina protokoll när tidningen frågade efter dem.

– Jag tycker att det är bra att frågan om öppenhet lyfts. Vi har alltid haft en princip att vara öppna mot våra medlemmar. När det gäller förfrågningar utifrån har förbundsstyrelsen ännu inte kommit fram till någonting. – Vi diskuterar det nu och vår ambition är att presentera vad vi kommit fram till vid kongressen i Åre, säger Anna Carlstedt.

JOANNA WÄGSTRÖM

Läs mer och diskutera på webben:
www.accentmagasin.se

FOTO: PIERRE ANDERSSON

Topplönerna

Generalsekreterarnas lön hos de tio organisationer som betalar mest.

- ▶ Arbetsgivarföreningen KFO: 131 000 kronor
- ▶ Villaägarnas riksförb: 128 167
- ▶ Riksidrottsförbundet: 120 929 (taxerad inkomst 2008)
- ▶ Svenska Fotbollförb: 118 083
- ▶ NTF: 102 350
- ▶ Cancerfonden: 97 500
- ▶ Motormännen: 93 864
- ▶ IOGT-NTO: 89 630
- ▶ Röda Korset: 88 710
- ▶ Barncancerfonden: 84 093

Ordförandens arvoden

Inom IOGT-NTO är heltidsarvodet **766 500** för ordförande och vice ordförande. Anna Carlstedt är arvoderad på halvtid och Kjell-Ove Oscarsson är arvoderad till 75 procent.

Inom Röda Korset är heltidsarvodet **822 000** kronor per år. Ordförande Bengt Westerberg är arvoderad på 70 procent.

KÄLLA: KYRKANS TIDNING, RÖDA KORSET

500 vuxna har lärt sig att lyssna

VERKSAMHET Projektet "Maia" har nu blivit ett permanent samarbete mellan Svenska kyrkan, Enköpings kommun och IOGT-NTO-rörelsen. 500 vuxna i Enköpings kommun har som en del av projektet gått på en tretimmars föreläsning där de lärt sig hur

man bäst upptäcker och lyssnar till barn och ungdomar i missbruksmiljö.

– Alla vuxna ska kunna känna sig trygga i det här. Det handlar främst om att lyssna och att kunna vägleda dem till kommunens stödgrupper, att förstå att

man själv inte behöver vara terapeut. Det räcker långt att bara våga lyssna, säger Mona Örjes, konsulent för IOGT-NTO Uppsala.

Projektet består även av fortbildning av lärare och klassbesök på högstadieskolor.

ERIK ARDELIUS

FOTO: PAULA BRONSTEIN

Mohammed Shah kontrollerar sin marijuanaodling i Logar i Afghanistan. Under talibanregimen odlade han i hemlighet, men nu kan han odla som han vill. Under ett år kan han odla två omgångar och få 5 000 dollar per skörd.

Afghanistan världens största haschproducent

NARKOTIKA Afghanistan toppar inte längre bara listan som största opiumproducent, utan är nu även världens största producent av hasch.

Enligt en ny rapport från FN:s brotts- och narkotikakontrollorgan UNODC är nu Afghanistan världens största haschproducent. Cannabisodlingar täcker 10 000–24 000 hektar i landet, och den förädlade skörden

uppskattas till 1 500–3 500 ton hasch per år.

39 procent av bönderna uppger lönsamheten som huvudorsaken till odlingarna. Bruttointäkterna per hektar cannabis är 3 900 dollar och kan jämföras med 3 600 dollar per hektar från opiumodlingar, som är råvaran till heroin.

– Cannabisodlingar kräver inte några höga arbetskostnader. I Afghanistan är det tre gånger

billigare att odla cannabis jämfört med opium, säger Antonio Maria Costa, chef för UNODC.

En del av böndernas odlingsintäkter går till skatt till de som kontrollerar området, och är en av inkomstkällorna för rebellrörelser mot regeringen.

– Precis som med opiumet är det viktigaste att öka säkerheten och utvecklingen i de drogproducerande regionerna. Kunnat avväjande bönder från drogodling och få dem in i hållbara och lagliga levnadssätt och därmed stoppa rebellernas inkomstkällor, säger Costa.

ERIK ARDELIUS

Snöproblem i Vänersborg

FASTIGHET IOGT-NTO-föreningen i Vänersborg har hamnat i knipa efter vinterns snöande. Fakturorna från snöröjningen hamnade på 64 000 kronor mot normala 3 700.

– Det är ju lag på att man måste ta bort snön, säger Marika Isetorp, ordförande i föreningen till Sveriges Radio. Vi har inte sett något annat alternativ än att ringa någon som gör det. Att betala 64 000 kronor är inte möjligt för oss, vi kanske blir tvungna att lägga ner hela verksamheten.

Föreningen har nu vänt sig till kommunen för hjälp. "Jag kan ge ett löfte att vi tar en diskussion", hälsar kommunalrådet Bo Carlsson.

PIERRE ANDERSSON

FOTO: MARIA ZAITZEWSKY

Nytt vattenverk på Sri Lanka

INTERNATIONELLT Nu får Thirukovil i Ampararegionen på Sri Lankas östkust ett eget vattenverk. Samhällets vattenförsörjning slogs sönder i tsunamikatastrofen 2004 och det var dit som huvuddelen av den vattenhjälp som IOGT-NTO-rörelsen bidrog med efter katastrofen gick. Ett nytt vattenverk ska ge 38 000 människor säkert dricksvatten och öka vattentillgången med ungefär 70 procent.

– Råvattnet kommer från en bevattningsdamm i Thirukovil, säger vattenexperten "Bala" Balendrakumar.

I samband med tsunamin samordnade tidskriften Cirkulation vattenhjälp till Sri Lanka tillsammans med IOGT-NTO:s internationella institut och Forut.

MARIA ZAITZEWSKY

Gammalt NTO-hus blir whiskyhus

FASTIGHET En gammal NTO-lokal som uppfördes 1895 av nykterhetsrörelsen vid Gammelstilla bruk, utanför Hofors i Gävleborg, har sålts till det nystartade före-

taget Gammelstilla whisky.

Huset som en gång tjänade nykterhetsrörelsens syften ska numera tjäna som kontors-, evenemangs- och övernattningslokal

FOTO: JOANNA WÅGSTRÖM

Den gamla NTO-lokalen ägs numera av ett whiskyföretag.

för Gammelstilla whiskys besökare och personal. Själva whisky-tillverkningen kommer att ske i ett vitt magasin i nära anslutning till lokalen.

Whiskytillverkningen ska komma i gång under våren och de första som får äran att besöka NTO-huset blir Gammelstilla whiskys aktieägare som är dit-bjudna i maj.

Hur tänkte ni kring att huset har ägts av nykterhetsrörelsen?

– Nej, vi tänkte nog ingenting kring det utan mer på att det är en ändamålsenlig lokal för våra behov. Det var ett erbjudande vi inte kunde säga nej till, säger Patrik Undvall på Gammelstilla whisky.

JOANNA WÅGSTRÖM

UNF i Alvesta rånat på datorer

BROTT En natt i början av april gjordes ett väpnat rån i UNF:s nyöppnade lokaler i Alvesta. Åtta datorer och ett Playstation blev stulna under hot.

Strax efter klockan två på natten blev de femtontalet ungdomar som befann sig i lokalen rånade. De var där för en LAN-kväll (datorspelskväll).

– Vissa mår inte alls bra, andra är ledsna, arga eller deprimerade. Alla reagerar olika efter något sånt här, säger Hugo Hermansson, fältkonsulent för UNF Kronoberg.

De tre rånarna var beväpnade med knivar eller knivliknande föremål. Under natten grep polisen en 18-åring, som senare anhölls för delaktighet i rånet. Ett av rånoffren blev slaget i huvudet men skadades inte allvarligt.

ERIK ARDELIUS

41 %

är alkoholhalten i världens starkaste öl – kallat "Sink the Bismarck" av skaparna på det skotska mikrobryggeriet Brewdog. Namnet är sannolikt en inte särskilt subtil vink till tillverkaren av världens näst starkaste öl, tyska Schorschbrau (som ligger på 40 procent).

Bajen utan bärs på tröjan

SPORT Carlsberg fortsätter som huvudsponsor för Hammarby Fotboll – men framöver är det läsk i stället för öl som ska synas på spelarnas dräkter.

Som sponsor till Hammarby Fotboll har Carlsberg tidigare lyft fram ölmärket Falcon. Till årets säsong i superettan blir det ändring på det – nu ska i stället Pepsi marknadsföras. Carlsberg och Hammarby har skrivit ett kontrakt på tre år.

PIERRE ANDERSSON

LEGALISERINGSVÅG I LATINAMERIKA

Förra året beslöt Argentina och Mexico att inte längre bestraffa personligt bruk av droger. I Ecuador och Brasilien verkar starka krafter i samma riktning. Lobbyorganisationen Latin American Initiative on Drugs and Democracy kallar de nya lagarna för ett efterlängtat paradigmskifte.

NARKOTIKA Det var förra vintern som den inflytelserika lobbygruppen Latin American Initiative on Drugs and Democracy släppte sin rapport. I den sågar gruppen det så kallade "kriget mot narkotikan". De menar att strategin att slå mot narkotikans alla led har varit blind och att den inte har lett till några positiva resultat. Tvärtom har missbruket fortsatt öka och drogkartellerna har stärkt sitt inflytande.

– Alla resurser måste läggas på att komma åt kartellerna och handeln med narkotika, säger Patricia Llerena, Argentinas medlem i Latin American Initiative on Drugs and Democracy.

Till vardags är Patricia Llerena domare och rådgivare åt den argentinska regeringen i narkotikafrågor.

– Vi har ett hycklande system. Vi påstår att vi arbetar mot droger, men i realiteten är det de enskilda brukarna vi jagar. I Argentina ägnas 77 procent av rättssystemets tid och resurser på utredningar om personligt bruk. Våra begränsade resurser måste flyttas till att utreda narkotikahandlarna och pengatvätt. Men det är mycket svårare än att sätta dit de som använder droger på gatan.

Lobbygruppens rapport fick ett stort genomslag i hela Latinamerika, inte minst eftersom tre före detta presidenter och flera kända författare ingick i den. De första konkreta resultaten av den debatten är att Mexico och Argentina förra året slutade att åtala

FOTO: MARCOS BRINDICCI

Argentinsk polis beslagtar drogen paco vid ett tillslag. Nu vill man flytta resurser till att utreda narkotikahandlarna och pengatvätt.

personer som använde droger för personligt bruk. Det är ingen regelrätt legalisering, men vägledande domslut som har stöd av den politiska ledningen.

Patricia Llerena menar att det inte handlar om att ge upp kampen mot narkotikan.

– Vi tror däremot att det är dags att inse att vi måste leva med drogerna och att vi måste minska dess skadeverkningar. Vi måste angripa problemet på rätt sätt. För att hjälpa dem som brukar och missbrukar droger ska vi ta hjälp av läkare, psykologer och socialarbetare. För att angripa

narkotikahandeln ska vi använda poliser och rättsväsende.

Det finns dock många som tycker att Argentina slagit in på fel väg. Katolska kyrkan tycker att det är att ge efter för narkotikan och en av de största och mest inflytelserika organisationerna mot narkotika, Mödrar mot Paco, tycker att den nya lagtolkningen sänder fel signaler till ungdomar.

CARL-MAGNUS HÖGLUND

Fotnot: Paco är en farlig drog som görs av rester från kokainproduktion och vars missbruk är utbrett i framförallt kåkstäder.

Latin American Initiative on Drugs and Democracy

- ▶ Lobbygrupp med medlemmar i alla länder i Syd- och Latinamerika. Bland annat är tre före detta presidenter från Brasilien, Mexico och Colombia med i gruppen.
- ▶ Efter ett års utredning släppte de sin rapport förra vintern.
- ▶ Rapporten har fått stort genomslag i hela regionen.
- ▶ Dess slutsatser är att den nuvarande strategin misslyckats och att det måste införas ett nytt sätt att se på saken. Personligt bruk ska legaliseras och alla resurser användas mot drogkarteller och korruptionen som är en följd av deras inflytande.
- ▶ Hemsida www.drogasedemocracia.org

En av tre föräldrar bjuder barnen på alkohol

ALKOHOL Var tredje förälder har låtit sin 15-åring smaka på alkohol. Det visar en ny undersökning genomförd på uppdrag av Statens folkhälsoinstitut. Nu inleds kampanjen "TÄNK OM" för att få föräldrar att säga nej.

– Det är dags att avskaffa myten att man som förälder hjälper sina barn till ett sundare drickande genom att förse dem med alkohol. Forskning visar att alkohol är skadligt för minderåriga och att föräldrar som sätter tydliga gränser gör sina barn en tjänst, säger Sarah Wamala, generaldirektör, Statens folkhälsoinstitut.

"TÄNK OM" är en nationell insats riktad mot tonårsföräldrar, ett uppdrag från regeringen där

FOTO: TINA STAFREN

Statens folkhälsoinstitut samarbetar med Polisen, Systembolaget och IOGT-NTO.

Målet med kampanjen är att sprida kunskap om alkohol och tonåringar, att kunna bryta myten att man hjälper sina barn till ett sundare drickande genom att

bjuda dem på alkohol i hemmet.

I undersökningen gjord av Sifo framkommer det att trots var tredje förälder bjudit på alkohol, är det endast sju procent av föräldrarna som anser att "det är okej att föräldrar bjuder sina barn på alkohol hemma när de går i grundskolans nionde klass".

Felaktigt tror även större del av denna grupp att andra föräldrar också anser det okej att bjuda sina barn på alkohol.

– De flesta yngre tonåringar bjuds aldrig på alkohol i hemmet. Det är bra att veta för tonårsföräldrar som möter förhandlingstaktiken "alla mina kompisar får", säger Sarah Wamala.

ERIK ARDELIUS

3 frågor

FOTO: RUNE BORGSTRÖM

Lisa Lindberg, 18, och Mevelyn Ehrstrand, 18,

startade i januari bloggen Klarsynthet, enligt dem den första bloggen med ett nyktert perspektiv sett ur två ungas ögon.

Vad är tanken med bloggen?

– Först och främst är det ett projektarbete i skolan. Men tanken är att skapa opinion och propagera kring frågor om alkohol. Det är speciellt intressant eftersom det inte finns någon som gör något liknande i vår ålder. Idag är det så polariserat med drickande, vissa dricker väldigt mycket, andra inget.

Vad har ni fått för reaktioner?

– Vi har blivit kontaktade av någon journalist och fått ett mejl av en politiker som gillar det vi gör. Det är också vissa som blivit provocerade när vi skrivit om alkoholreklam och jämfört det med drogkänslor, eller skrivit om den nya alkohollagen och kritiserat regeringen för att vara motsägningssnäll när den för en liberal drogpolitik och samtidigt säger att den vill bekämpa droger. Kommentarer som "Ska man inte få ta sig ett glas vin?" har vi också fått bemöta.

Hur är det att vara nykter på gymnasiet?

– Det är alltid en utmaning. Man får tackla andras reaktioner för det finns en stark social press på att dricka. Det kan ofta bli en konstig stämning, för man måste ofta förklara varför man inte dricker.

ERIK ARDELIUS

BILDEN

FOTO: ARKIV

Nu ska det dansas på Laxön igen. 1903 bildades föreningen Nyttä och Nöje. Under 35 års tid arrangerade föreningen danskvällar på Laxön som ligger mitt i Nissan i Halmstad. Nu ska ön återigen livas upp med dans och sång i IOGT-NTO:s regi. I maj är det invigning och sedan kommer sommaren att fyllas med en salig blandning av aktiviteter för såväl gammal som ung.

klarsynthet.blogspot.com

KOMMENTAREN

Hetsjakten på nätet

Här omveckan blev ett äldre par misshandlade på en parkeringsplats i Landskrona och kvinnan dog senare av sina skador. Denna tragiska händelse riktar ljuset mot några intressanta samhälls-fenomen.

Landskronas invånare reser sig genast i manifestationer mot våldet.

Helt okontroversiellt, förstås. Det finns ingen som står upp och förordar mer våld i samhället. Och någon våldsvåg som måste stoppas verkar det inte heller röra sig om.

MEN INGEN

verkar fun-dera över vad som egentligen

kan ligga bakom. Mannen kan vara psykiskt störd eller, än mer troligt, ha varit påverkad av alkohol eller andra droger.

Men det otäckaste är ändå den hetsjakt som pågår på nätet. På forum och i bloggar menar folk på fullt allvar att förövarens hudfärg är det enda som har betydelse i sammanhanget. Helt oförlömligt språr de ur sig sina rasistiska och främlingsfientliga tankar, ofta inlett med orden "jag är inte rasist, men ...".

DET BLIR VID såna här tillfällen uppenbart att alla invandrare får lida för varje fel som görs av någon som inte är typiskt svensk. Det blir dessutom grogrund för de högerextrema partierna som kan vinna mark inför höstens val.

De flesta är helt enkelt inte intresserade av att veta vad som ligger bakom. Självklart vill människor inte se sin egen del i den våldsamma alkoholtraditionen. Det är enklare att manifesteras mot våldet och sen kan man gå hem och tänka att man har gjort sitt.

MATHIAS LÖVSTRÖM

ART DIRECTOR PÅ ACCENT

Rådslaget kan ge modernare grundsatser

Under förra året deltog närmare 2 500 medlemmar i rådslagsdiskussioner om IOGT-NTO:s värdegrund. I slutet av mars var sammanställningen av synpunkterna klara.

VERKSAMHET – Det är fantastiskt med det engagemang som varit, säger Susanne Wieselgren, en av projektledarna bakom rådslaget. Att så många medlemmar har diskuterat och tyckt till, jag vet inte när det hände senast. Jag har varit med på ganska många rådslag runt om i landet och det har varit så himla bra diskussioner.

Materialet med frågeställningarna skickades ut med Accent strax före jul 2008 och det har droppat in svar

Susanne Wieselgren

FOTO: PIERRE ANDERSSON

från enskilda medlemmar och föreningar ända fram till nu.

– Svaren är ganska spretiga. Många menar att det skulle behövas en lite modernare touch på grundsatserna.

Annars varierar det väldigt mycket.

Sammanställningen utgör nu ett underlag från IOGT-NTO till den arbetsgrupp (gemensam med NSF, UNF och Junis) som ska lämna förslag på förändringar av grundsatser och program till kongressen i Åre 2011.

– Men jag tror att det finns fler anledningar att diskutera det här, säger Susanne Wieselgren. Vad är vi för typ av organisation och vad står vi för? Det är viktigt att prata om de här frågorna så att alla är med på tåget, särskilt eftersom vi har så många nya medlemmar. Det här är inget man diskuterar dagligdags.

PIERRE ANDERSSON

Skaparglädje med NBV:s luffarslöjd

CIRKEL Metalltrådsflätning, eller luffarslöjd som det också kallas, är ett gammalt hantverk från den tid då lösdrev-lagen infördes och luffarna blev tvungna att försörja sig. I dag kan man själv prova på luffarslöjd på NBV:s lokaler på Södermalm i Stockholm. En studiecirkel pågår under april och maj. Cirkelledaren Jan Magnusson är lika entusiastisk som övriga deltagare, just

denna dag tre personer.

– Det här är som en manlig syjunta! Man övar upp sitt tålmod och får utmana sig själv med nya arbeten. Men bäst av allt är gemenskapen, att sitta och prata med varandra, säger Jan Magnusson, som jobbar på en skål. Trettio timmar räknar han med att det kommer att ta tills den är färdig.

MARIA ZAITZEWSKY

Jan Magnusson

FOTO: MARIA ZAITZEWSKY

”Flera gånger har läsare berättat om barn på bjudningar där alkohol har serverats och där vuxna har druckit lite för mycket och påverkats så att barnen har blivit skrämda av att se en närstående uppföra sig annorlunda.”

Magdalena Ribbing om alkohol och barn på DN.se

FOTO: JOANNA WÅGSTRÖM

Tamsin Rose jobbar med folkhälsofrågor inom EU och var en av talarna under IOGT-NTO:s seminarium om alkoholreklam i parlamentet i Bryssel. Hon visade upp exempel på alkoholdrycker som är gjorda för att attrahera unga.

ALKOHOLREKLAM RIKTAS MOT UNGA

Alkoholreklam riktar sig till unga och får dem att dricka mer. Det var budskapet som IOGT-NTO och EU-parlamentarikern Cecilia Wikström (FP) förde fram vid ett välbesökt seminarium om alkoholreklam i parlamentet i Bryssel.

REKLAM Alkoholreklam som visar lättklädda kvinnor och män, flaskor i roliga färger och former och ungdomsfestivaler som sponsras av ölföretag var några av de marknadsföringsstrategier som visades upp under seminariet.

Marknadsföringskampanjer som tydligt riktar sig till unga människor trots att de flesta länder inom EU har en gemensam riktlinje att alkoholreklam inte får ha ungdomar som målgrupp.

Tamsin Rose som tidigare var generalsekreterare för European Public Health Alliance och i dag jobbar med folkhälsofrågor inom

EU var en av talarna under seminariet:

– Alkoholprodukterna riktar sig till unga människor på alla nivåer. Loggan, förpackningen, färgen, recepten och reklamen är gjord för att attrahera ungdomar, sade hon och visade upp exempel på tetraförpackningar med vin som dricks med tillhörande sugrör och små rosa shots i plastförpackningar som säljs i godishyllorna.

Avalon de Bruijn från EUCAM, European Centre for Alcohol Marketing, presenterade europeisk forskning som visar att ungdomar som utsätts för alkoholreklam dricker mer.

– De som utsätts för alkoholreklam börjar dricka tidigare och dricker mer, sade hon.

Något som fick mothugg från Peter Luksep som är EU-ansvarig på V&S Group.

– I Sverige har alkoholkonsumtionen gått ner bland unga trots

att alkoholreklam blev tillåtet för cirka fem år sedan, sade han.

Dan Wergelius och Anja Karinsdotter från Ungdomens Nykterhetsförbund, UNF, presenterade det svenska projektet Fake Free, som går ut på att slå håll på den falska myten om alkohol.

– Vi kan ge ungdomar verktyg att se igenom den falska bilden av alkohol som marknadsförs av alkoholindustrin, sade Dan Wergelius som är en av projektledarna i Fake Free.

Ett sjuttioal besökare var på plats under seminariet som anordnades av IOGT-NTO och Cecilia Wikström. Bland besökarna fanns fem EU-parlamentariker. Emelie Aho som är nykterhetsförbundens assistent i Bryssel var nöjd med arrangemanget.

– Det är kul att så många kom och att det blev bra diskussioner, säger hon.

JOANNA WÅGSTRÖM

FOTO: MATHIAS LÖVSTRÖM

Älvsborg vill ha kongressen 2013

KONGRESS I dagarna lämnar Älvsborgs distrikt in en ansökan om att få arrangera IOGT-NTO-rörelsens kongresser 2013. Troligen blir kongressorten Borås, och i Älvsborgs distrikt är man glada och entusiastiska över möjligheten att få arrangera.

– Borås är litet och det blir i så fall en nära kongress, säger Alva Strandberg, distriktsordförande i Älvsborg.

Ansökan kommer att beredas av IOGT-NTO:s kansli och skickas vidare till förbundsstyrelsen och riksstyrelsen, för att ett slutligt beslut ska kunna tas under ordförandesamlingen i Åre i höst.

Det var 40 år sedan Älvsborgs distrikt arrangerade kongressen och beslutet att ansöka togs under distriktsårsmötet den 20 mars.

– Vi har en vision att det ska bli bra, som vi tillsammans kämpar för att nå, säger Alva Strandberg.

ERIK ARDELIUS

Många går med via webben

VÄRVNING Det första kvartalet i år har IOGT-NTO fått 509 nya medlemmar. Nästan 20 procent av de nya medlemmarna har valt att gå med i organisationen via webbplatsen.

Totalt är det 163 medlemmar som värvat minst en ny medlem under året. Margareta Brandt, ansvarig för medlemsvärvning på IOGT-NTO, vill öka den siffran rejält.

– För att klara värvningsmålet behöver vi vara många som värvat, därför är målet att komma upp i minst 600 värvare under året.

PIERRE ANDERSSON

Experter vill ha dyrare alkohol i Storbritannien

ALKOHOL Oron ökar i England över det tilltagande alkoholmissbruket, särskilt missbruket bland ungdomar. Regeringens särskilda råd i missbruksfrågor föreslår minimipris på alkohol och striktare reklamregler.

Rådet vill också att reglerna för tillstånd att sälja alkohol ses över och att gränsvärdet för trafiknykterhet sänks. Gordon Browns regering uppmanas också att se till att universiteten tar itu med fylledrickandet.

PIERRE ANDERSSON

”
– **Egentligen skiter jag i vad en sådan fjuttidning skriver. IOGT är en organisation som borde lagts ner för decennier sedan. Det är rent skit-snack som framförs.**”

Morgan Falk, vd på Pool Media, till Nerikes Allehanda om Accents granskning av företaget.

Accents granskning av Pool Media skapar debatt

Accents granskning av företaget Pool Media har väckt starka reaktioner från er läsare. Här är några av de kommentarer som har skrivits på Accents och Nerikes Allehandas hemsidor.

NERIKES ALLEHANDA

■ Med sitt kaxiga svar visar Morgan Falk med all önskvärd tydlighet att han och Pool Media inte är intresserade av att hjälpa till med att få bort drogproblem eller hjälpa barn till missbrukare. Intresset finns i att tjäna pengar på en affärsidé. /Företagare i Örebro

■ Vore intressant att få veta vad pengarna gått till förutom till vinst till bolaget, dvs vilka kampanjer som skett var och hur utfallet av dem har blivit. Vilka skolor har tagit emot kampanjmaterial och hur har de jobbat med det? Hur ser kampanjmaterial ut, och vem har tagit fram det? Är det framtaget på ett vetenskapligt sätt? Det finns tusen frågor i det här. /Evidens

■ Efter att ha haft stora problem på våran skola så är jag tacksam att ENS har funnit dom har en mycke bra föreläsare o mycke bra material som är helt gratis för oss skolor. /Jovisst

■ Blir så trött på att folk orkar hålla på....kampanjerna gör ett suveränt arbete och sliter hårt, sen va falkarna tjänar är väl ganska ovesäntligt...vinna på lotto får man göra men tjäna pengar är tydligen fullt i detta land....svenska avundsjukan...lägg ner... /sköt er själva

■ Om de nu drivs av viljan att kämpa mot droger borde de kunna stå för att de är företag, även när de raggar sponsorer. Att få ihop pengar genom att faktiskt ljuga är INTE okej. /sibongile

FÖRETAG LURAS TILL SPONSRING

■ Jag jobbar idag på pool media ens ab och kan med handen på hjärtat säga att vi gör ett mycket bra jobb ute på landets skolor och det vet jag pga all bra kritik man får från såväl skolor som företag. /Anställd

■ Jo precis så här går det till helt säkert har vart anställd men är glad att den tiden är förbi =) Puh!! nu kan man gå rakryggad /mr magoo

ACCENT

■ Märkligt att inte liknande organisationer såsom tex RNS granskas? De arbetar på precis samma sätt som ENS, nämligen raggar sponsorer, men sedan får skolorna köpa materialet... ENS däremot ger ALLT GRATIS till skolorna. /Nöjd medlem i ENS, som jämfört de båda organisationerna!

■ Ha ha ha säljaren ljuger som hon travar och blir nervös när frågorna kommer "nu är jag ganska ny här" yeah right hon har jobbat minst 6 månader och VET att det är ett företag och inte organisation. skam skam skam för gamla fina Örebro /Robban

■ Så j...vla bra att ni kollar upp Pool Medias verksamhet. Jag har själv jobbat där och vet vad dom håller på med, bara lögner hela tiden, dålig arbetsmiljö och nya personer som kommer och går

hela tiden, deras personalpolitik är under all kritik //fd anställd på lurföretaget Pool Media /Sonya Persson

■ Jag är själv skolsköterska och arbetar på en högstadieskola i Sverige. Ni ljugar när ni säger att ni skickar ut material gratis till alla skolor i Sverige. De informationsblad som ni ibland skickat oss är dessutom rena avskrivningar från diverse myndigheters hemsidor, exempelvis Läkemedelsverket. /Ann Gustavsson

■ Den här artikeln, som initierats av IOGT, beskriver ingenstans det arbete Pool Media faktiskt gör ute på våra skolor och företag och vilken kvalitet arbetet har. I stället fokuserar IOGT på uttalanden från konkurrerande, icke så framgångsrika organisationer. För mig är inte detta objektiv journalistik utan ren och skär avundsjuka och ett bevis på att man saknar handlingskraft i den egna organisationen. /Helena på Pool Media

■ Hur kan ni inbilla er att det är avundsjuka som ligger bakom kritiken ?? mycket märkligt men en vanlig kommentar från företaget märker jag =) att låta företag få uppfattningen att det är en organisation de skall stödja osv lutar ju mer åt storastygga vargen än lilleskutt eller? /Dolda kameran

SPRUTBYTE INFÖRS I STOCKHOLM I HÖST

Nu är det klubbade. Beslut om att införa sprututbyten för missbrukare i Stockholm togs efter en omröstning i landstingets hälso- och sjukvårdsnämnd.

NARKOTIKA Beslutet fick stöd av både Kristdemokraterna och Centern under hälso- och sjukvårdsnämndens sammanträde i slutet av mars.

Sjukvårdslandstingsrådet Birgitta Rydberg (FP) fick igenom sitt förslag med röstsiffrorna 8–5,

endast Moderaterna var emot.

– Moderaterna tror inte att landstinget både ska skydda och jobba preventivt mot missbrukare och samtidigt ge ut verktyg för droganvändande, säger moderaternas pressekreterare Cherine Khalil.

Landstinget kommer nu tillsammans med Stockholms stad göra en ansökan hos Socialstyrelsen för att till hösten kunna öppna en lokal för sprututbyten i centrala Stockholm.

FOTO: RUSLAN SABITOV

I Stockholm införs sprutbyte för narkomaner i höst. Det har landstingets hälso- och sjukvårdsnämnd beslutat.

– Det är en del av en bredare satsning, sprututbytena är ett tidsbegränsat försök som kommer utvärderas vetenskapligt, säger sjukvårdslandstingsrådet Birgitta Rydberg.

Kan inte försöket tolkas som drogliberal?

– Definitivt inte, vi vill förebygga droganvändande genom kontaktskapande och har ett narkotikafritt samhälle som vision.

Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle, RNS generalsekreterare Per Johansson menar att det är en icke-åtgärd och att 25 års forskning ännu inte visat på några tydliga hiv-preventiva effekter. Han tycker man istället ska satsa på allmän sjukvård för narkomaner.

– Varje dag är det någon som dör en narkotikarelaterad död, det är 300–400 personer per år, medan det är en i kvartalet som dör i aids. Sen delar de sprutor ändå, det är knappt någon som dagligen byter ut sina använda sprutor mot nya, säger RNS generalsekreterare Per Johansson.

ERIK ARDELIUS

Haag lämnar Pool Media

Skådespelaren och författaren Benny Haag var en av Pool Medias frontpersoner i deras nystartade aktiebolag Riksorganisationen för utsatta barn, Rofub. Han har nu valt att lämna Rofub och helt avbryta samarbetet med företaget.

REAKTION – När jag läste vd:n Morgans Falks uttalande om Accent och IOGT-NTO i Nerikes Allehanda så bestämde jag mig för att jag inte vill ha med dem att göra. Uttalar man sig på det sättet är det ingenting jag vill vara med i, säger han.

Benny Haag

Benny Haag är nykter alkoholist och numera också en av nyckelpersonerna i det nystartade Spritpartiet. Han turnerar med sin monolog "Inte mer än fullt, tack!" där han berättar om sina erfarenheter av alkoholism.

Tanken var att Benny Haag skulle turnera med sitt framförande för Rofubs räkning.

– Jag har pratat med Börje Dahl som är verksamhetsansvarig på Rofub och sagt att de får ta bort mig från hemsidan. Jag kommer att hålla en föreläsning som redan är inbokad men sedan blir det inget mer.

Hur tänkte du kring Pool Media när du gick med i det här?

– Jag har bara haft kontakt med Börje Dahl som jag tycker är en jättebra person. Men precis som jag är han inte anställd och kommer någon och säger att du får göra precis som du vill och vi betalar då är det lätt att gå med. Pool Media tjänar pengar men jag tänkte att jag är med på olika talarforum och de tjänar också pengar.

Vad anser du om Pool Medias verksamhet nu?

– Jag kan inte uttala mig om det.

– Jag vill ha goda kontakter med nykterhetsrörelsen och jag tycker att det är viktigare.

JOANNA WÅGSTRÖM

Ska narkomaner få rena sprutor?

FÖR Ulf Malmström, utredare Socialstyrelsen

"Man vill komma i kontakt med den här gruppen som har alla möjliga typer av problem. Ofta är de sönderstuckna, har infektioner och andra somatiska problem. Sprututbytet ger möjligheter att motivera dem att sluta missbruka och att

slussa dem till mer långsiktiga behandlingsprogram. De enklare hälso- och sjukvårdsinsatserna är därför en bra ingång för att komma i kontakt med dem. Sen är det ett effektivt sätt att minska smittspridningen av HIV och hepatit, och vår granskning där vi gått igenom i stort sett all forskning på området finner vi att det är ett bevisat effektivt sätt för kontaktskapande och att det är preventivt för smittspridningen av HIV och hepatit."

EMOT Per Johansson, generalsekreterare Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle

"En icke-åtgärd. 25 års sprututbyten i Holland kan heller inte visa några bevis på att det har en HIV-preventiv effekt. Det är bättre att satsa på allmän sjukvård, fotvård och gynekologbesök för den här

gruppen som faktiskt är måna om sin hälsa. Satsa på narkomanvård som ger positiva effekter, och vårdmotivation istället. Ett dåligt argument av förespråkarna för sprututbyten är: att det i alla fall inte är skadligt. Idag finns knappt någon smitta, den är i alla fall väldigt låg. Sen delar de sprutor ändå, det är knappt någon som dagligen byter ut sina använda sprutor mot nya. De har ju också sex, och smittan är ju sexuellt överförbar."

LÄRARE FÅR **INGEN** ANT-UTBILDNING

Av landets 24 lärarutbildningar är det ingen som har obligatorisk undervisning för blivande lärare om riskerna med ANT, alkohol, tobak och narkotika. Det visar en undersökning som Accent har gjort.

TEXT **ERIK ARDELIUS**

FOTO **JOANNA WÅGSTRÖM**

Kuratorn Laila Engstedt och rektor Mats Hedberg jobbar mycket med ANT på Granbergsskolan. "Vi vill stärka eleverna så att de vågar säga nej och känner att de duger som de är", säger Laila Engstedt.

Enligt läroplanen har rektorn på varje grundskola ett särskilt ansvar att se till att riskerna med alkohol, tobak och narkotika integreras i undervisningen. Trots det har ingen av Sveriges 24 lärarutbildningar obligatorisk undervisning för samtliga lärarstuderenter i ANT-frågor.

"Finns inslag men ingen specifik kurs", "Ingår inte som ett enskilt moment", "i så fall inbakat, inte som någon fristående kurs." Citaten är ett axplock av de svar som ansvariga på lärarutbildningarna ger på frågan om ANT-undervisning bedrivs på skolorna.

TVÅ AV SKOLORNA säger sig ha utbildning, men enbart för naturorienterade ämneslärare. På Luleå Tekniska Universitet har utbildningen tidigare varit ett tillval, men har nu lagts ned på grund av få antal sökande. På övriga skolor finns det "inslag", som skolorna själva beskriver det. Mer exakt hur det ser ut eller inom vilka områden det sker har de inte kunnat svara på.

– Det ingår inte som ett enskilt moment, ANT i sig är inget ämne. Det kan ingå i det allmänna utbildningsområdet eller på den verksamhetsförlagda utbildningen men vi bygger inte lärarprogrammet så att det är totalt kompatibelt med de moment som finns i skolan, säger Suzanne Parmenius-Swärd, informationsansvarig på Linköpings Universitet.

ELIN LUNDGREN, generalsekreterare för UNF och utbildad lärare med erfarenhet av ANT-undervisning, minns inte att det ingick någon ANT-utbildning inom det allmänna utbildningsområdet när hon gick på lärarutbildningen.

–Många lärares egna förhållningssätt till alkohol är bejakande. Som att droger är sända av djävulen medan alkohol är en norm. Deras undervisning bygger mest på det rent medicinska och kliniska, något som eleverna redan vet, istället för att prata om attityder, vanföreställningar, gruppsytryck och om anledningarna till varför man dricker.

Utbildningsdepartementet är medvetet

om att ANT-frågor inte har något stort fokus inom skolväsendet.

– Det finns många viktiga frågor men skulle man bara ta upp sakfrågor på lärarprogrammen skulle det till slut inte finnas tid till ämneskunskaperna, säger Fredrik Skälstad, politiskt sakkunnig hos utbildningsminister Jan Björklund.

Jan Björklund har sagt att ingen lärare ska undervisa i något som den inte har utbildning i. Hur går det ihop med den här frågan?

– Det finns inget som säger att det är klassläraren som ska undervisa i de här frågorna. Man skulle kunna lägga ut det på UNF till exempel.

Elin Lundgren menar att varje enskild skola själva måste kunna ansvara för att kursplanen följs.

– Visst kan man lämna över, men bara begreppet att lämna över undervisning. Varför ska man göra det i just den här frågan? Gör man det med till exempel fysikundervisningen, där skulle väl också nivån på utbildningen höjas om man lämnade det till någon utomstående professor. ■

Emilia Björklin Wolff, Joachim Nilsson, Alice Ringvall och Molly Rosén går i nionde klass på Granbergsskolan i Bollnäs. De tycker att ANT-undervisningen på skolan är bra men de skulle vilja ha mer information. "De informerar mest om droger men rökningen är det största problemet", säger Joachim Nilsson.

FAKTA

Hälften av eleverna blir utan kunskap

Enligt Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysnings årliga enkätundersökning om skolelevs drogvanor från 2009:

- Cirka 50 procent hade inte någon ANT-undervisning. Av de som ändå haft undervisningen hade mer än en tredjedel bara några timmar.
- I år två på gymnasiet var det 60 procent som inte haft någon ANT-undervisning. (På gymnasiet är det upp till varje enskild skola om de vill ha någon ANT-undervisning.)
- Sex procent av eleverna hade utbildning en vecka eller mer.

"Det krävs ett engagemang"

På Granbergsskolan i Bollnäs satsas det på ANT-frågor. Men största delen av det drogförebbyggande arbetet utspelar sig inte på lektionerna. Föräldrautbildning, drogfria aktiviteter, temadagar och ett vuxenengagemang är viktigare, enligt rektor Mats Hedberg.

– Har du bara det drogarbetet som ingår i NO då har du inget drogarbete, säger han.

I högstadiet ingår ANT i NO- och SO-ämnena, ett kapitel i åttonde och ett i nionde klass.

– Rent konkret skulle jag kunna säga att mitt ansvar som rektor är uppfyllt med den utbildningen men då kommer man inte långt. Det som ingår där är rena faktakunskaper om vad som händer i kroppen, det räcker inte, säger han.

För att bygga ut undervisningen har Granbergsskolan bland annat föräldrautbildningar, temadagar och informationsträffar med polis och socialtjänst. Dessutom ordnar fritidsgården drogfria aktiviteter exempelvis på skolavslutningen.

– Det som räknas är att man har en drogpolicy, att man som lärare är beredd att sitta kvar på kvällen för att ringa någons föräldrar, att det finns resurser för temadagar. Det behövs ett

engagemang för eleverna och ett samarbete med föräldrarna.

ANT ingår knappt på lärarutbildningarna eller i skolplanen, hur ser du på det?

– Det borde finnas. Då menar jag inte faktakunskaper om droger utan hur man på skolan ska jobba med drogfrågor och annat som berör elevvärd för att nå fram till eleverna. I dag hänger det på att det finns engagerade nyckelpersoner på skolorna.

I klass 9–4 A på Granbergsskolan har eleverna bland annat haft lektion med kuratorn på skolan, Laila Engstedt, om droger och deras effekter. Och polisen har tillsammans med socialtjänsten varit där för att informera om GHB och GBL.

Informationen har varit bra enligt några elever i klassen men de skulle gärna ha mer utbildning inom ANT.

– Vi gick igenom några sidor i boken på SO:n och svarade på frågor. Sedan hade vi en lektion med kuratorn, säger Molly Rosén, 15 år, från klass 9–4 A.

– Det var informationsrikt men det borde vara mer, säger klasskompisen Joakim Nilsson.

JOANNA WÅGSTRÖM

TEMA: ALKOVÅLD

våldsdrogen

Alkoholen är vår värsta våldsdrog. Mellan 70 och 80 procent av förövarna är berusade, liksom hälften av offren. Berusningen spränger inbyggda spärrar och ger en ursäkt att bli förbannad, att slå. Att de allra flesta våldsbrotten på Stockholms gator sker runt krogarna är ingen slump.

Fyllefärjan

Var femte anmäld våldtäkt i Stockholm sker på en finlandsbåt. Följ med Accent på en tur.

SID 20

Misshandlad

Den unga mannen hoppade jämfota på Christers huvud. Gärningsmannens försvar: "Jag var full."

SID 24

Läkaren

"Kopplingen mellan alkohol och gatuvåld är väldigt stor", säger Sören Sanz, chef på Södersjukhuset i Stockholm.

SID 25

LAGLÖST LAND

Var femte anmäld våldtäkt i Stockholm sker på en finlandsfärja. Det innebär i snitt en våldtagen kvinna i veckan, enligt Stockholmspolisens. Regler som gäller till vardags sätts ur spel här.

TEXT MARIA ZAITZEWSKY FOTO MARC FEMENIA

Stämningen är hög på Cinderella, liksom musiken och alkoholkonsumtionen. Den här kvällen dansas det till dansbandet Scotts.

Så här strax efter avgång är det fortfarande förhållandevis lugnt ombord på Viking Lines Cinderella – himmelriket för den partysugne. Här finns flera barer, dansgolv, spelmaskiner och restauranger som badar i ett förföriskt, varmrött ljus. I högtalarna ljuder uppmaningar om att delta i än den ena än den andra aktiviteten. En dansstävling för barn utlyses där ett av priserna är färgglada "drinkar". Oskyldigt kan tyckas, men ger en signal om vad det är som gäller ombord. Dricka i massor och klackarna i taket.

PALJETTBESTRÖDDA TOPPAR och tajta kjolar samsas med finbrallor och skjorta. Några är överförfriskade redan klockan åtta, men stämningen ombord är överlag god. Än så länge pigga barn knallar efter sina uppklädda föräldrar, de är förväntansfulla och spralliga. Enligt fartygets regler får de inte vistas i barer och diskotek efter midnatt, men det ska visa sig att det inte alltid efterföljs. För i takt med att föräldrarna blir allt gladare, sänks ribban för barnen. Och vadå barn? Många är tonåringar med pyttesmå klänningar och teatersminskade ögon som gungar i takt med den dunkande musiken. Klart att de måste få festa!

Framåt tio, elva blir stämningen ombord tätare. Barer och dansgolv fylls snabbt av festglada människor i alla åldrar. Just i kväll har Cinderella 1700 passagerare, en ansevärd folkmassa som rör sig

fram och åter på våning fem och sex, där alla gemensamma utrymmen finns.

Äldre par trängs med ungdomar, kvinnor och män står och hänger i baren med glas i handen. Dansbandet Scotts spelar ikväll och snart höjs stämningen ytterligare ett snäpp. Det är stimmigt, folk buggar loss, hela båten gungar.

VID BARDISKEN står 20-åriga Sandra med en paraplydrink i handen. Hon är här med en väninna. Hon berättar att hon åker på kryssning ganska ofta, tycker det är kul. Men just ikväll har hon inga förväntningar på hårt festande.

– Nej, det känns ganska lugnt, vilket är skönt. Men jag har tidigare åkt med båtar där det har gått vilt till. Som på Silja

FAKTA

Var femte våldtäkt

- Mellan januari 2008 och augusti 2009 anmäldes 43 våldtäkter ombord på passagerarfärjor, vilket innebär att var femte anmäld våldtäkt i Stockholms city skedde på en färja – eller i snitt en per vecka.
- 71 procent av dessa anmäldes på Viking Line.
- Förra året anmäldes 38 våldtäkter ombord på passagerarfärjor.
- 12,5 miljoner passagerare reser varje år över Östersjön med "finlandsbåtar".

KÄLLA: STOCKHOLMSPOLISEN

"På krogen kan man kasta ut folk som beter sig illa eller dricker för mycket. Det kan man ju inte här. De sitter fast på båten och då ska det mycket till innan man ingriper."

JIMMY, BARTENDER

Galaxy, där händer det grejer! Folk blir asfulla, spyr, det är en massa skadegörelse. En killkompis blev slängd överbord och en tjejkompis påstod att hon blivit våldtagen. Jag tror att många tror att personalen ska ta ansvar för ungdomarna, att båtarna är som en flytande ungdomsgård med ledare. Men så är det ju inte, konstaterar hon och försvinner ut i vimlet på dansgolvet.

BARTENDERN JIMMY, som har arbetat tretton år inom sitt yrke, menar att toleransen på en båt är betydligt högre än på en krog på land. Både bland resenärerna och personalen. Han berättar att många är laddade redan när de kliver ombord. Och sedan trappas supandet snabbt upp under kvällen.

– På krogen kan man kasta ut folk som beter sig illa eller dricker för mycket. Det kan man ju inte här. De sitter fast på båten och då ska det mycket till innan man ingriper. Om jag bedömer att någon är för full så kallar jag på fartygsvärden. Ofta får personen en chans att nyktra till i hytten, men om det inte fungerar blir det fyllecell, säger han.

Fyllecellerna, två till antalet på Cin-

Sandra hoppas på fest ikväll, men kommer ändå att ta det lugnt. Hon har dåliga erfarenheter av för mycket fylla på finlandsfärjor.

Axel, Oskar och Jimmy har druckit sedan morgonen och är rejält i gasen framåt midnatt. De har inte hörsammat Viking Lines krav på alkoholförbud i korridorerna, utan skålar glatt med kvarting.

derella, används flera gånger per vecka, enligt fartygsvärden Johan, som av säkerhetsskäl inte kan uppge sitt riktiga namn. Han är en av tiotalet fartygsvärddar/säkerhetsvakter, som ombord har vad som kan liknas vid polisbefogenheter. Ute till sjöss gäller nämligen andra regler än på land, bland annat avseende servering av alkohol. Det är Transportstyrelsen som är kontrollmyndighet för fartyg och det innebär i praktiken att det här med servering och var gränserna går för överkonsumtion är något luddiga.

–Under helgerna är det värst, då kan det till och med vara kö till cellerna, säger Johan.

PÅ HELGERNA ÄR taxfree-butiken stängd på utresorna. Allt för att minska alkoholkonsumtionen och skapa en lugnare stämning ombord. Det är dessutom förbjudet att dricka medhavd alkohol i hytter och korridorer. Det här efterlevs förstås sådär.

–Det är svårt att se vad folk gör bakom stängda dörrar. Men vi går flera ronder i korridorerna varje natt och ingriper om det blir för högljutt, säger Johan, som under sina år som fartygsvärd har sett en hel del aggressivt våld, ofta som en konsekvens av för mycket alkohol. En gång blev det knivslagsmål på ett dansgolv och en kille föll blodig och knivskuren ner. Vid några tillfällen har han lyckats avvärja att folk faller eller knuffas överbord. Andra gånger har han fått trösta flickor som blivit antastade eller våldtagna, eller personer som bara mår dåligt.

–Man agerar bollplank ibland. Men när det handlar om fysiska övergrepp kontaktas sjuksköterskan som finns ombord. Och en polisanmälan görs alltid.

ÄVEN OM VÅLDET har minskat ombord tycker Johan att det fortfarande blir för mycket ibland. Inte så förvånande kanske med tanke på att nära 6,5 miljoner

passagerare per år passerar Viking Lines incheckning

–Det blir lätt så när kryssningen är som en chartervecka komprimerad till 22 timmar. Hämningar släpper, man gör saker man aldrig skulle göra annars. Det som upprör mig är föräldrar som tar med sina tonåringar. Hur tänker de?

Framför en hytt i en av Cinderellas oändliga korridorer står grabbgänget Oskar, Axel och Jimmy och delar en flaska starksprit. Bakom den halvöppna hytt dörr syns några tjejer och killar. Alla är i gasen. Oskar har blivit bjuden på resan av Axel och är på sitt livs första kryssning. Så här kring midnatt är han föga imponerad.

–Nä, det är inget kul. Jag har kommit hit för att dricka och få ligga. Vi får väl se vad som händer. Jag tycker att det känns som en äcklig köttmarknad här, inget jag gillar, säger han och halsar ur flaskan.

Han säger att han druckit sedan nio i morse för att ”komma i form”. Trots det verkar han inte särskilt påverkad. Axel och Jimmy flinar. Snart ska gänget dra iväg bort till diskot.

–Fan, va kul vi ska ha!

Bartendern Jimmy, som har arbetat tretton år inom sitt yrke, menar att toleransen på en båt är betydligt högre än på en krog på land.

CINDERELLAS BEFÄLHAVARE Tobias Cronéer tycker att det har blivit bättre. För ett par år sedan var våld mot personalen, misshandel och mycket folk i arresten vardagsmat.

–Vi, tillsammans med flera andra redier, kom överens om att vi måste ta tag i problemen. Och bland annat höjningen av åldergränsen under helger och de stängda

"Under helgerna är det värst, då kan det till och med vara kö till cellerna."

JOHAN

I en sådan här fyllecell hamnar den som supit sig redlös under färden och som vägrar lägga sig i sin hytt. Skrapmärken på dörren vittnar om den desperation och ångest som kan uppstå när man blir inlåst mot sin vilja.

taxfree-butikerna har bidragit till att våldet minskat avsevärt, säger han.

Någon statistik som visar minskningen vill man dock inte lämna i från sig på Viking Line. Stockholmspolisens interna statistik visar att en liten minskning av våldtäkter ombord har skett. Förra året anmäldes 38 våldtäkter, mot 43 året innan. Av dessa 43 härrörde 71 procent från Vikings Lines båtar, som polisen kallar "partybåtar".

– Det är ändå bra, med tanke på att början av 2009 såg väldigt mörk ut, med ett stort antal anmälningar om våld. Vi tog kontakt med rederierna och slöt ett avtal om att försöka minska problemen, bland

annat genom de åtgärder man nu vidtagit, säger Mats Gelin på Stockholmspolisen.

KLART ÄR i alla fall att den här kvällen och natten blev förhållandevis lugn. Ingen hamnade i fyllecellen, ingen omhändertogs, inget allvarligt brott rapporterades.

Framåt lunch stöter vi på grabbgänget från korridorfesten. De är lite skakis efter nattens festande och halsar glupskt ur en läskburk.

– Fan, vad gott, säger Jimmy.

Oskar berättar att de partajade till klockan fem på morgonen. Och jo, han fick faktiskt ett ligg. Och jo, det var faktiskt skitkul att åka på kryssning! ■

FOTO: PRIVAT

Forskaren Ulrika Haggård har studerat våldets kopplingar till alkohol och andra droger.

Alkohol – den farligaste våldsdrogen

Fem frågor till Ulrika Haggård som är forskare på Karolinska institutet om hennes studie av dömda våldsbrottslingar och våldets kopplingar till alkohol och andra droger.

Vilket samband kan du se mellan alkohol och våldsbrott?

– Alkohol är den mest potenta drogen för att utlösa våldshandlingar. Av amfetamin, cannabis och alkohol, som är de droger som jag tittade på i min studie, är alkohol den farligaste.

Vad beror det på?

– Alkohol gör att vi blir sämre på att sätta samman information och planera hur vi ska agera. Den påverkar också vårt system som vi har för att upptäcka hot så vi sätter oss i mer riskabla situationer.

Hur stor risk är det att utföra våldsbrott när man har druckit?

– I min studie var det en trettonfaldig riskökning att agera våldsamt när du har druckit alkohol. Om man jämför med en dag där du inte druckit någonting är det alltså tretton gånger högre chans att bli våldsam.

Vad säger du om resultaten i din studie?

– Jag trodde att andra droger var farligare än alkohol så jag blev väldigt förvånad. Alkoholen är vår lagliga drog som jag förknippar med ett trevligt inslag i vardagen. Det var ett resultat som jag absolut inte förväntade mig.

Hur ska vi få bukt med det alkoholrelaterade våldet?

– Vi måste jobba mer förebyggande. Jag tror inte att det är rimligt att förbjuda alkohol. Samtidigt tänker jag att det inte är så smart att alkohol är legalt.

JOANNA WÅGSTRÖM

Christer Dyrwoold var nära att dö när han misshandlades av en 17-årig kille. "Jag kallar det för en olycka, eftersom det var en olycka att jag var där", säger han.

OFFRET:

17-ÅRINGEN HOPPADE PÅ CHRISTER HUVUD

Christer Dyrwoold från Stockholm sparkades nästan ihjäl av en ung kille i Stockholm för 15 år sedan. Misshandeln gav honom hjärnskador som han fortfarande lider av.

"Hade jag inte varit full så hade jag nog aldrig hamnat i den där situationen", säger han.

En tidig morgon den 26 mars 1995 förändrades den då 29-åriga Christer Dyrwoolds liv. Utanför gamla Fryshuset i Stockholm blev han brutalt misshandlad av en 17-årig kille.

Tre personer blev vittnen till hur 17-åringen med stålhättakångor sparkade och hoppade jämfota på den medvetlösa Christer Dyrwoolds huvud. När de ringde ambulans och polis trodde de att han var död.

När Christer Dyrwoold 15 år senare

kommer gående vid platsen där det hände rör han sig lite stelt. Balanssinnet är skadat efter den hjärnskada han fick vid misshandeln. Han bär glasögon och har ett ärr efter en skoklack under sitt högra öga.

– Hela den dagen är som bortblåst i skallen, säger han.

Rösten är lite sludrig. Också en konsekvens av misshandeln som nästan berövade honom livet.

Den natten för 15 år sedan hade Christer Dyrwoold åkt till en klubb bredvid Fryshuset för att festa och ragga tjejer tillsammans med en kompis. Han drack mycket på den tiden och var kraftigt berusad.

– Jag var väldigt full och säkert väldigt kaxig och dryg. Jag kan mycket väl ha förtjänat en smäll men att han fortsatte att sparka kan jag inte förstå, säger han.

Christer Dyrwoold låg på intensivvårdsavdelning på Södersjukhuset i två månader. Därefter flyttades han till Huddinge sjukhus för rehabilitering. Det tog fyra månader innan han kunde resa sig ur rullstolen och försiktigt börja gå.

– Jag minns ingenting av tiden på Södersjukhuset. På ett sätt skulle

jag vilja minnas för att kunna bearbeta det bättre, säger han.

BROTTEDET BEDÖMDES som mordförsök både av Stockholms tingsrätt och av hovrätten. Den slutliga domen för 17-åringen blev tre års fängelse. Han försökta hävda i rätten att han var full men åtta timmar efter misshandeln hade han noll promille i blodet. 17-åringen mördades i Finland strax efter att han avtjänat sitt straff.

– Jag tycker att det är tragiskt, ännu ett offer för det meningslösa våldet.

Idag lever Christer Dyrwoold ett helnyktert liv. Han har fått tillbaka sitt jobb som vaktmästare på Aftonbladet trots att de flesta sa att förtidspension var det enda som gällde för honom.

– Jag är envis och så redan från början att jag ska tillbaka till Aftonbladet. Jag tackar min högre makt för att jag har tagit mig hit där jag är i dag. Jag lever och mår bra. ■

TEXT JOANNA WÄGSTRÖM

FOTO ERIK ARDELIOUS

LÄKAREN:

På Södersjukhuset är gatuvåldet vardag

Under en helg i december 2009 kommer 28 misshandlade personer till akuten på Södersjukhuset. Samtliga har slagits ner utomhus av en okänd gärningsman, så kallat gatuvåld. 18 av dem har skullskador.

– Det absolut vanligaste är ansikts- och skullskador. Man slår mot den sköraste delen, säger Sören Sanz som är vårdchef på Södersjukhuset, SöS, i Stockholm.

För honom är gatuvåldet en del av varje dags arbete. En vanlig helg kommer det in mellan 20 och 30 personer till akuten som har misshandlats på gatan. 71 procent av dem är alkoholpåverkade. I snitt har de 1,20 promille alkohol i blodet.

– Kopplingen mellan alkohol och gatuvåld är väldigt stor. På ett helt år var det inte en enda tjej som kom hit nykter, säger Sören Sanz.

Sedan 1987 har antivåldgruppen vid SöS fört statistik över gatuvåldsoffer som fått vård vid akutmottagningen. 2009 rörde det sig om cirka 2000 personer, dubbelt så många som 1987.

Och våldet blir allt råare. 1987 var 7 procent sparkskadade, motsvarande siffra för 2008 var 49 procent. I över hälften av fallen är det mer än en gärningsman som slår ner offret.

De misshandlade i åldern 15 till 18 år har fördubblats mellan 1987 och 2009, från 8 procent till 16 procent.

En skullskada kan ta upp till fem år att rehabilitera och många av de som skadats blir aldrig helt återställda. Skullskador är den vanligaste dödsorsaken till följd av misshandel.

Dessutom kostar våldet pengar. En skullskada på SöS kan kosta allt från 2600 kronor till flera hundra tusen.

– Skulle inte de våldsskadade finnas skulle inte ett enda landsting i Sverige någonsin behöva spara.

JOANNA WÅGSTRÖM

Sören Sanz som är vårdchef på Södersjukhuset ser gatuvåldet som ett folkhälsoproblem.

Lars Lehman som är närpolischef i Vasastan ser tydliga kopplingar mellan krogarnas öppettider, antalet serveringstillstånd och våldet i de centrala delarna av Stockholm.

POLISEN:

Alkovåldet tar polisens tid

De alkoholrelaterade våldsbrotten tar stora resurser från närpolisen i centrala Stockholm. Varje helg jobbar 60 extrainsatta poliser för att klara av alla brott som sker under helgnätterna. Samtidigt ökar antalet krogar med utskänkningstillstånd och sena öppettider.

– Det blir tufft för mina kollegor här, säger Lars Lehman, närpolischef i Vasastan.

I Stockholm uppskattar närpolischeferna att upp till 75 procent av alla våldsbrott är kopplade till alkohol eller andra droger.

ENLIGT LARS LEHMAN, närpolischef i Vasastan, går hälften av fältresurserna hos polisen i Stockholm till alkoholrelaterade våldsbrott.

– Krogarna måste ta ett större ansvar med egna vakter. I nuläget stödjer samhället krogvärlden och den miljön med lättillgänglig alkohol och sena öppettider. Krogägarna vill sälja så mycket alkohol som möjligt och vi får lägga otroligt mycket kraft på den resulterande brottsligheten.

Det är bekymrande och det krävs bara fler och fler poliser.

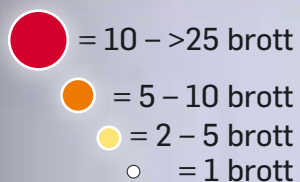
Samtidigt har antalet utskänkningstillstånd ökat. 1987 fanns det cirka 3000 tillstånd i Sverige, 20 år senare var motsvarande siffra 10800.

– Politikerna som införde den här ökade tillgängligheten ville att de skulle vara lika lätt att få tillståndet som att bli av med det, en sådan tanke kan jag köpa, men i praktiken är det ytterst sällan en krogs tillstånd dras in, säger närpolischefen Lars Lehman.

POLISEN VILL BEGRÄNSA öppettiderna eftersom kopplingarna mellan de sena krogstängningarna och de grova våldsbrotten är tydliga. Längre tider på krogen betyder längre tid att dricka. Man tänker mindre på konsekvenser, vågar mer och tappar empatin för offret.

– Det är som att när man väl fått ner någon ska man sparka för att vara säker på att den här personen inte ska resa sig och ge tillbaka. Man vill vara säker på att slå ut den här människan, säger Lars Lehman.

ERIK ARDELIUS

FRIDHEMSPLAN

KUNGSHOLMEN

Kartan visar anmälda våldsbrott i Stockholms innerstad. Kopplingen mellan alkohol och våld är tydlig – det är mest runt krogarna våldet sker.

MEST VÅLD VID KROGEN

KUNGSGATAN

HÖTORGET

STUREPLAN

NORRMALM

ÖSTERMALM

NORRMALMSTORG / BERZELII PARK

KUNGSTRÄDGÅRDEN

SERGELS TORG

GAMLA STAN

MEDBORGARPLATSEN / GÖTGATAN

SÖDERMALM

SÖDRA STATION

Häng med i Accents serie där du får lära dig allt om alkohol och dess påverkan på kropp, själ och samhälle. Serien baseras på boken Alkokoll.

Alkohol – en ursäkt för att slåss

Alkohol och våld går hand i hand i Sverige. Ungefär 7 av 10 gärningsmän är alkoholpåverkade när de misshandlar någon. Men sambandet mellan alkohol och våld är inte lika starkt på andra ställen.

Alkoholen är nästan alltid inblandad vid våldsbrott i Sverige. Enligt Brottsförebyggande rådet är mellan 70 och 80 procent av gärningsmännen och nästan hälften av offren alkoholpåverkade vid brottstillfället.

Ökar alkoholkonsumtionen i Sverige så brukar också våldsbrotten öka.

I andra länder som exempelvis Danmark, där alkoholkonsumtionen är högre än i Sverige, är sambandet mellan alkohol och våld svagt.

Hur våldsam en person blir av alkohol påverkas av kulturella skillnader och förväntningar.

Det finns flera olika teorier om varför alkohol utlöser våld. En är att vi inte anses vara fullt ansvariga för det som händer när vi druckit och då kan vi bete oss hur som helst. En annan teori är att alkoholen minskar självkontrollen så att vi lättare blir provocerade.

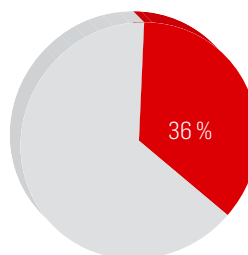
Över hela världen finns det ett samband mellan mäns våld mot kvinnor och alkohol. Det betyder inte att det bara är missbrukare som slår kvinnor eller att en nykter man aldrig tar till våld. Men alkoholen tar bort spärrar och leder till att männen slår oftare och brutalare.

JOANNA WÅGSTRÖM

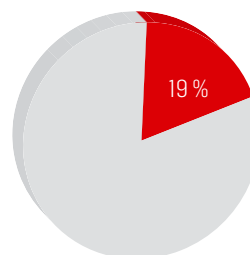
Alkoholpåverkan vid misshandel

Alkoholpåverkad Ej alkoholpåverkad

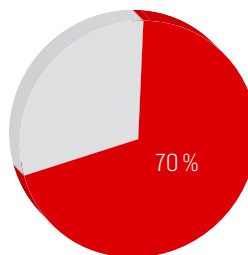
KÄLLA: NTU 2006-2007

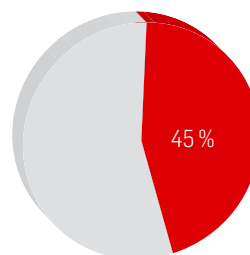
Kvinnor
Gärningsperson

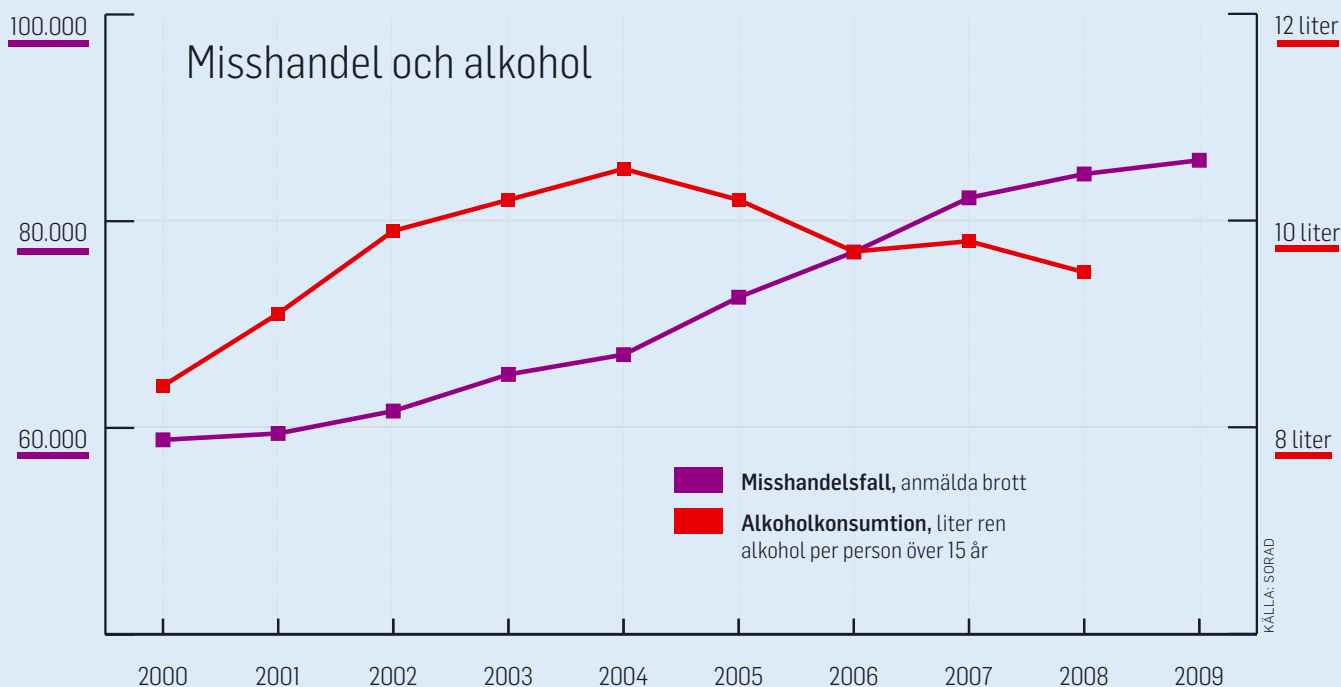
Kvinnor
Offer

Män
Gärningsperson

Män
Offer

Pumpen²⁰¹⁰

Årets mest nervkittlande frågetävling. JAAA!

Praktiska uppgiften börjar NU!

Ni kan få 10 poäng till tävlingen genom att ni gör den praktiska uppgiften. Den praktiska uppgiften är att man i sin förening/kår eller tävlingslag ska ha genomfört en studiecirkel och slutrapporterat den till NBV senast den 11 november 2010.

Studiecirkeln ska genomföras kring något av följande 7 material:

- Alkokoll • Absolut avslöjande • Inte väcka monstret
- Världens vatten • Köp en, betala för många!
- Klimatsmart matglädje • Olikfientlighet

Kontaktuppgifter till er NBV-avdelning: www.nbv.se eller 08-672 61 00.
Mer information om Pumpen: www.iogt.se/pumpen eller 08-672 60 05.

Årets frågetävling Pumpen äger rum
den 11 november klockan 20.00–21.00

Låt andra ta del av era aktiviteter i sommar!

IOGT-NTO hoppas att många föreningar erbjuder landets barn, ungdomar och familjer massor av drogfria sommaraktiviteter.

För att registrera era sommaraktiviteter gå in på www.iogt.se och klicka på Sommarlov åt alla. Fyll i formuläret och tryck på skicka. Frågor? Ring 08-672 60 05.

På hemsidan www.sommarlovatalla.nu finns möjligheten för hela IOGT-NTO-rörelsen och andra organisationer att marknadsföra sina läger, kollo och andra sommaraktiviteter, allt för att fler ska få uppleva ett roligt sommarlov.

Vilken kurs väljer du?

Heltidskurser

Allmän kurs för gymnasiekompetens
Journalistkurs - reportage
Journalistkurs - reportage fördjupning
Socialpedagogiskt ungdomsarbete

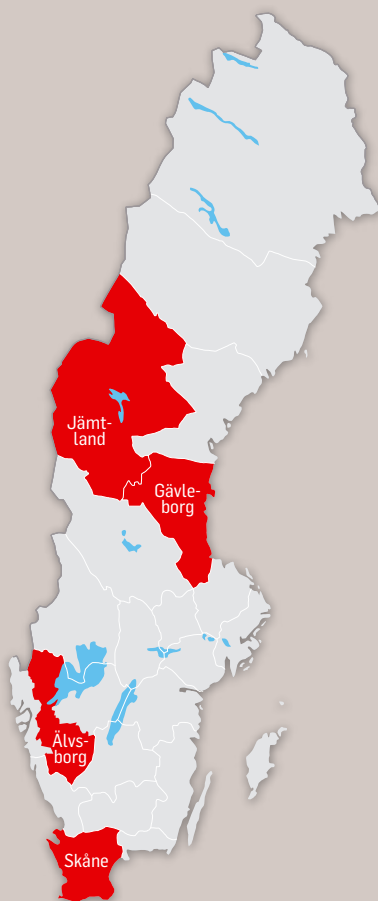
Distanskurser

Socialpedagogiskt ungdomsarbete
Grundkurs i Tolvstegsmetoden
Socialt entreprenörskap
Journalistik för nätet
Kreativt skrivande för kvinnor
Skriv ditt liv!

www.tollare.org

Tollare
folkhögskola

Årsmötes- tider

Våren är årsmötenas tid. Runt om i landet har det hållits distriktsårsmöten, och Accent har besökt Jämtland, Gävleborg, Älvsborg och Skåne för att ta tempen på aktiviteterna.

Jämtland

Antal deltagare: 60

Livligaste debatten: Stiftelsen Sällsjögårdens vara eller icke vara. Hur ska man få ekonomin i ordning, så att man kan fortsätta att driva stället? Hur ska man få ner uppvärmningskostnaderna? Hur kan man nå ut till fler människor som vill bo och övernatta här?

Livligaste debattören: Vivan Åhman

Omsättning i 2010 års budget: 950 000 kr

Vald till distriktsordförande: Vivan Åhman omvaldes

Ordföranden i kongressberedelsen Björn Karlsson försökte entusiasmera deltagarna inför kongressen 2011. Bullbak och diverse andra små eller stora insatser behövs för att få ruljansen att fungera, menade han.

– Ingen möda är för liten, utan med gemensamma krafter ska 2011 års kongress bli den bästa hittills!

Årsmöte handlar inte bara om förhandlingar och viktiga frågor, utan också om god mat och trevligt umgänge. Till kvällen bjöds det på kokt lax och potatis samt chokladpudding till efterrätt. Deltagarna lät sig väl smaka. Senare blev det musikunderhållning.

För kassören Kjerstin Bengtsson (i blått) är gemenskapen det roligaste med att vara på årsmöte. Att möta gamla vänner och folk man inte har sett på ett tag. Att få umgås otvunget, äta gott och samtidigt få viktigt arbete utfört. Det har varit en kul helg, tycker hon!

Solveig Nygren från Hertsjöföreningen, Camilla Onelius från distriktsstyrelsen och Kerstin Westlund från föreningen i Hudiksvall var nöjda med diskussionerna och arrangemanget.

"Det har varit ett jättebra årsmöte speciellt när det gäller arbetsplanen. Det var bra samtal och mycket idéer", säger Camilla Onelius.

"Den sista diskussionen om huruvida vi ska ha kongressen här i Gävleborg 2013 var väldigt spännande. Alla blev väldigt engagerade och började planera", säger Solveig Nygren.

Christer Johansson, ordförande i Hudiksvallsföreningen, stod och pratade med Sven Persson från Gävle och Börje Edoff från distriktsstyrelsen strax innan det var dags för lunch. "Det har varit mest diskussion kring arbetsplanen, som förbundsordförande Anna Carlstedt var här och berömd i går", säger Börje Edoff.

Gävleborg

Antal deltagare: 100

Livligaste debatten: Arbetsplanen

Livligaste debattören: Krister Lundgren, distriktsordförande

Omsättning i 2010 års budget: 620 000 kr

Vald till distriktsordförande: Krister Lundgren

Kenneth Boberg från IOGT-NTO i Hamrånge och Kerstin Lindblom från Hertsjö var nöjda med mötet. "Jag har sett mycket nya ansikten inom IOGT-NTO och det är bra, det tyder på förnyelse", säger Kenneth Boberg.

En ny sång fanns med i sångbladet, och Kerstin Dahlberg och Inga-Lill Johansson klämdes i med gott mod. Till vänster står Naemi Axelsson och till höger syns Gun-Britt Hedegård och Sonia Blixt.

Älvsborg

Antal deltagare: 46 ombud (totalt 243 på kvällens fest tillsammans med Göteborgs och Bohusläns distrikt)

Livligaste debatten: Att distriktet vill anordna kongress 2013

Livligaste debattören: Stig Johansson

Omsättning i 2010 års budget: 3 miljoner kr

Vald till distriktsordförande: Alva Strandberg omvaldes

Anders Andersson och Erik Svelander (i spegeln) fanns på plats för att sälja saker på loppmarknaden dit folk hade fått skänka saker.

– Alla intäkter går till Internationella Institutets arbete, berättade Anders Andersson. Och försäljningen har gått bra.

Älvsborgs distrikt höll sitt årsmöte tillsammans med Göteborgs och Bohusläns distrikt på Wendelsbergs folkhögskola i Mölnlycke. Kjell-Ove Oscarsson kom med en hälsning från förbundet.

Alva Strandberg omvaldes till distriktsordförande och hade mycket att glädjas åt. Årsmötet beslutade att Älvsborg ska ansöka om att få arrangera kongresserna 2013 och kvällens fest blev en succé.

– Vi är 243 ikväll, och de kan egentligen bara ta 145 personer. Det är roligt att vi är så många att vi knappt får plats, sa hon

Förhandlingarna inleddes med diplomutdelning. Tommy Johansson fick diplom för att han varit medlem i 60 år, Arne Olsson 50 år och Per-Erik Bolting och Mie Meiner fick 25-årsdiplom. I bakgrunden Ingrid Hallberg och Aage Kilsand från distriktsstyrelsen.

Grupparbeten var insprängda i förhandlingarna för att fler skulle kunna komma till tals. Här diskuterar Lars Johansson (Hästveda), Eivor Elofsson (Lund) och Åke Gustavsson (Helsingborg) bland annat hur distriktets höstupptakter ska se ut i framtiden.

Algot Nilsson och Johanna Sörensen hann byta några ord innan det var dags för middag i ordenshuset.

Skåne

Antal deltagare: Omkring 150 på dagen (inklusive UNF och Junis) och ytterligare 30 på kvällens fest.

Livligaste debatten: Försäljningen av kursgården Lunnagården. De flesta var överens om att distriktet inte längre mår bra av att driva kursgården, men det var tydligt att många ombud fortfarande har en känslomässig bindning till stället.

Livligaste debattören: Per Wihlborg, distriktskassör

Omsättning i 2010-års budget: 2,1 miljoner kr
Distriktsordförande: Aage Kilsand omvaldes

Överlägset flitigast i talarstolen var Per Wihlborg, distriktets kassör. Inte sällan handlade inläggen om att förklara ett och annat kring den ekonomiska redovisningen.

Karin Rosenlund, mångårig sekreterare i föreningen i Sösdala, tog första dansen med Lars Johansson från Hästveda.

Läs vidare på webben!

Fler och fler hittar till Accent på webben. De senaste veckorna har vi slagit besöksrekord gång på gång och allt fler tar chansen att kommentera artiklarna och diskutera med andra läsare.

På webben får du allt som finns i tidningen och mycket mer därtill. Vi publicerar nyheter dagligen för dig som vill ha koll på vad som händer inom alkohol- och narkotikaområdet och inom IOGT-NTO.

Titta in du också!

www.accentmagasin.se

A portrait of Brutus Östling, a man with short brown hair and a slight smile, wearing a dark jacket. He is sitting outdoors in a forest, with his hands clasped in his lap. The background is a soft-focus view of trees and greenery. The title 'SKOGENS KONUNG' is overlaid in large white serif font.

SKOGENS KONUNG

Kritikerrosade Brutus Östling anses vara en av Sveriges främsta naturfotografer. Senare i år kommer han ut med boken "De krushuvade" som ska ta fågelfotografien till nya höjder. För 19 år sedan höll han på att gå under av ett accelererande alkoholmissbruk.

TEXT **PETER FREDRIKSSON** FOTO **BRUTUS ÖSTLING OCH MARIE BRANDT** (DENNA SIDA)

Håll näbben. De krushuvade pelikanerna i norra Grekland är i fokus i Brutus Östlings nya bok som kommer i höst.

Brutus Östling var 15 år när han drack första gången och redan från första stund kände han att detta var hans grej.

–Det finns inga varför. Alla förklaringar om Jeppe är bortförklaringar. Är man alkoholist och dricker så åker man dit. Om man inte dricker, då klarar man sig, säger han och berättar att i samband med att han som 22-åring grundade sitt bokförlag Symposion blev det allt tätare mellan fyllorna.

Snart gick drickandet överstyr och tiden fram till 30-årsdagen beskriver han som en svår tid där han svek allt han trodde på och alla som betydde något för honom.

–Till sist bad jag Gud om hjälp, men det räckte inte bara med att be. Jag var tvungen att göra något själv för att komma ur missbruket. Tack vare en självhjälpsrörelse lyckades jag sluta dricka i början av 1991 och har sedan dess hållit mig nykter. I dag ser jag detta som ett mirakel. Och har man varit med om ett mirakel så kan man inte annat än tro, säger Brutus Östling som är medlem i Svenska Kyrkan.

SAMTIDIGT SOM HAN bestämde sig för att sluta dricka insåg han att han måste ersätta alkoholen med något annat och ett svar fann han i dykningen.

Under det första året hade han 100 dyktimmar i svenska kalla vatten, som innebär att fritiden var mer än fullteknad med förberedelser, dykning och efterarbete.

Tack vare ett pris som förläggare kunde han investera i en avancerad fotoutrustning och fick på så sätt smak för naturfotografi. Fast när han började fotografera fåglar kunde han knappt skilja en trana från en häger.

–Idag kan jag inte längre påstå att jag är okunnig, men i början fick jag ofta jämföra bilderna med uppslagsverk för att veta vad jag fotograferat. Men tack vare mina dåliga förkunskaper hade jag inga förutfattade ►

Pelikanens långa näbb och säcken i undernäbben är dess främsta kännetecken. De största arterna kan ha hela 3,5 meter mellan vingspetsarna. Från boken "De krushuvade" som kommer i höst.

FAKTA

Brutus Östling

Ålder: 51 år

Familj: Christina och barnen Alice, Eddie, Isak och Theodor.

Yrke: Fotograf och förläggare

Nykter sen: 1991

Bästa fototips: Locka till dig fåglarna med mat

- meningar om hur fåglarna skulle fotograferas. Jag såg från början till det estetiska, till det som gjorde sig bra på bild, säger han.

UNDER ÅREN SOM nykter alkoholist har han kommit till insikten att han lurade sig själv under alldeles för många år. I dag är det fullkomligt otänkbart att ens ta mediciner som på något sätt påverkar det egna medvetandet.

–För några år sedan fick jag en stark

allergimedicin, vilket var en hemsk upplevelse. Jag höll på att bli galen av att inte vara helt klar i huvudet.

I dag går han regelbundet på mötena med den självhjälpgrupp som en gång hjälpte honom att bli nykter.

–Efter så många nyktra år kommer jag inte känslomässigt ihåg hur jävligt det var. Jag behöver påminnas genom andras berättelser. Jag tror nämligen inte man får ett återfall, det är något man tar sig. Alko-

holen är listig och stark, och jag vill inte hamna där igen. I skildringar på tv verkar det ofta som om man kan ta sig ett återfall och sedan komma tillbaka. Så är det inte. Den absoluta majoriteten av dem som tagit sig ett återfall under mina nitton nyktra år har aldrig kommit tillbaka.

–Jag tror att återfallet blir värre ju längre man hållit sig nykter, så för min del skulle jag vara ute i dimman för gott om jag drack en enda droppe. ■

När Brutus Östling slutade dricka insåg han att han måste ersätta alkoholen med något annat. Först blev det dykning, idag handlar det snarare om naturfotografering. Här en lappuggla ur boken "Att överleva dagen".

Biätare med kardinal i näbben ur boken "Att överleva dagen".

Brutus Östling

KOKAIN – vit

TEXT **TOMAS NILSSON** FOTO **MOA KARLBERG**

"Vi vill berätta historien om kokainet som produkt och dess enorma skadeverkningar på länderna där det tillverkas. I Sverige är ju bilden att det är värst för dem som tar kokain, men det är ju inte så."

LASSE WIERUP

drog med svart baksida

Den som använder kokain har blod på sina händer. Det är ett av budskapen i en ny bok av Lasse Wierup och Erik de la Reguera.

Kristina bjöds på kokain för drygt 20 år sedan av sin pojkvän. Vad Kristina, som i dag är 50, inte visste var att det till en början spännande vita pulvret skulle innebära ett långvarigt och förödande missbruk.

Den första kvällen tillsammans med kokainet fylldes av eufori och lust. Dagen efter hade hon ingen baksmälla, trots att hon druckit ganska mycket alkohol, och veckorna efter tänkte hon på drogens lyckobringande känslor. Inledningsvis tog Kristina kokain en gång i månaden tillsammans med pojkvännen.

Efter en tid hade hon byggt upp ett eget förråd av kokainet som blivit över. Det var då ett tilltagande beroende började sjunka över Kristina. Hon längtade bara efter nästa och nästa lina. Pengar blev ett problem. Ett gram "snö" kostar 1000 kronor, och med två-tre gram om dagen skenade summorna i väg. Kristina tog tjänstledigt i syfte att ordna upp en tillvaro som raserat; dessförinnan hade hon börjat använda kokain på jobbet.

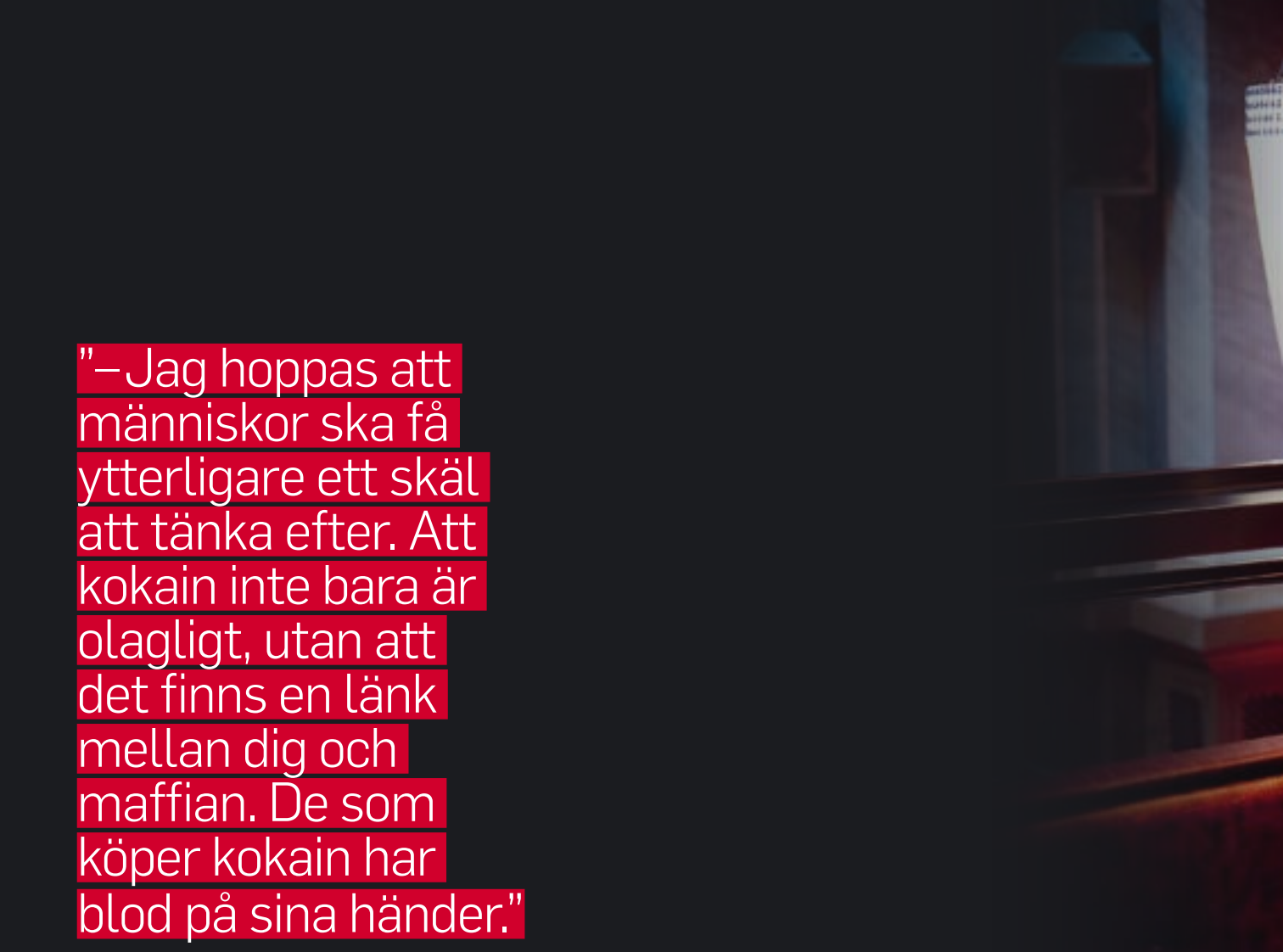
LEDIGHETEN BLEV EN rak nedstigning i tyngre missbruk. Kristina tog kontakt med Anonyma kokainister, motsvarigheten till Anonyma alkoholister, för hjälp och stöd. Sedan dess har Kristina, med undantag för några återfall, varit fri från kokainmissbruk. Hon har återupptagit kontakten med pojkvännen och hennes dotter, som flyttat hemifrån, har fått förklaringen till sin mammas beteende under uppväxten.

Kristina är en av de människor vi får möta i reportageboken "Kokain – drogen som fick medelklassen att börja knarka och länder att falla samman", skriven av författaren Lasse Wierup och Erik de la Reguera, Dagens Nyheters korrespondent i Latinamerika. Boken är en lika omfattande som djuplodande skildring av kokainet, från tillverkningsländerna Colombia, Peru och Bolivia via maffian i Mexiko till konsumenter i USA och Europa – däribland Sverige. Berättelsen är en dyster läsning för den som drömmer om ett samhälle fritt från narkotika.

ÄNDA SEDAN BÖRJAN av 1970-talet har kokainet ofta betraktats som en exklusiv, dyr jet set-drog för kultur- och kändiselit eller personer inom finansbranschen. Men det finns, i alla fall om vi får tro Wierup och de la Reguera, mycket som talar för att drogen har hittat nya användargrupper. Kokainanvändarna i boken är vanliga svenskar mellan 20 och 45, tidigare ostraffade, med fast inkomst, fritidsintressen, vänner och familj. Det finns alltså anledning att ifrågasätta den traditionella schablonbilden av kokain som lyxvara för en begränsad klick; snortande har populariserats, nästan blivit folkligt.

De senaste åren har tillgängligheten till kokain ökat och priset sjunkit. Preliminära siffror från Folkhälsoinstitutet, vars rapport publiceras till sommaren men används i reportaget, visar att 3,3 procent av 30000 tillfrågade svenskar mellan 15 och 64 år har kokainerfarenhet – en siffra ▶

Colombia

"– Jag hoppas att människor ska få ytterligare ett skäl att tänka efter. Att kokain inte bara är olagligt, utan att det finns en länk mellan dig och maffian. De som köper kokain har blod på sina händer."

LASSE WIERUP

- ▶ som motsvarar 200 000 personer i reella tal. I förra studien, genomförd vid mil-lennieskiftet, var det bara omkring en procent.

JAG TRÄFFAR LASSE Wierup på ett kafé vid Nytorget i Stockholm en varm och vacker vårdag i mars. Det är drygt en månad kvar tills Kokain släpps och han verkar nöjd, där han sitter tillbakalutad i solskenets matta ljus.

–Vi vill berätta historien om kokainet som produkt och dess enorma skadeverkningar på länderna där det tillverkas. Vi ville också visa på kopplingen till de svenska kunderna, som tillsammans med konsumenter i andra länder är förutsättningen för industrin. I Sverige är ju bilden att det är värst för dem som tar kokain, men det är ju inte så.

Från början var tanken att Wierup

och de la Reguera skulle skriva reportaget tillsammans med Magnus Linton, samhällsdebattör och författare. Men redan i inledningsfasen uppstod dispyter. Det visade sig att Linton, bosatt i Colombias huvudstad Bogotá där personligt bruk av kokain är lagligt, har konsumerat drogen. Wierup och de la Reguera såg det problematiska i situationen och parterna skiljdes åt.

–Det innebär ett uppenbart journalistiskt trovärdighetsproblem att själv vara en del av den industri som man säger sig vilja granska. För mig är det självklart att inte ge pengar till de kriminella som jag skriver om. I mina ögon är det också en gåta hur Linton anstränger sig för att skildra varför Colombia faller sönder av kokain och samtidigt köper drogen själv. Vem är problemet om inte han?

Men till tidningen Filter säger Magnus

Linton att det var er syn på framtidens narkotikapolitik som var olika.

–För mig var det enbart det journalistiska trovärdighetsproblemet. Jag vet ju var Linton står i narkotikapolitiken, och att han varit kritisk till den politik som förts i Sverige, säger Wierup.

UNDER 1970- OCH 80-talet tilltog kokainsmugglingen till Europa och Sverige. Det var lite som om det vita pulvret var ett nytt fenomen, men så är inte fallet. Redan under 1920-talet tog den första svenska kokainvågen fart för att ebba ut i och med andra världskriget.

–Vi vill visa att droger som kokain inte är något nytt i Sverige. Människor har alltid letat efter den perfekta substansen, det är ett universellt problem, säger Wierup.

I boken – som är 500 sidor lång och

besmyckad med drygt 650 fotnoter – möter vi såväl fattiga kokaodlare i Colombia som kokainhandlare och konsumenter i Sverige. Wierup har intervjuat 20 stycken svenska kokainister; till synes vanliga personer med vanligt arbete och vanliga sociala förhållanden. Nästan alla har kommit i kontakt med drogen i fest- och alkoholsammanhang.

–Många tjejer sa att de tar kokain i samband med alkohol för att kunna fortsätta dricka. Kokainet balanserar alkoholruset. Mot den bakgrunden tror jag att vi ska vara avvaktande till bilden av hasch som kokainets inkörsport.

MÅNGA AV intervjupersonerna säger att tanken på att bli gripen av polis är främmande. Och, liksom Kristina, är samtliga totalt ointresserade över kokainets ursprung: maffiakrigen i Latinamerika.

Colombia, Bolivia och Peru är de ledande tillverkningsländerna av kokain. Där odlas koka för att sedan förädlas och kristalliseras till kokain. Drogen smugglas via Västafrika till konsumentländer i Europa eller via Mexiko till USA – inte sällan med hjälp av fattiga människor som svalt ampuller med kokain som sedan ska ut bakvägen vid slutdestinationen. Det räcker med att en ampull spricker för att personen ska dö av förgiftning.

DEN MEXIKANSKA MAFFIAN kontrollerar rutterna och, konstaterar Wierup och de la Reguera uttrycksfullt, tumregeln är att smuggelvägarna som polisen känner till redan är förbrukade. Det pågående knarkkriget i Mexiko ledde till att 7700 personer mördades förra året. Politiker, poliser och advokater korrumpas eller skjuts och politiska valkampanjer

finansieras med knarkpengar. På grund av fattigdom och politisk instabilitet kan maffian enkelt rekrytera medlemmar som drömmer om ett bättre, rikare liv. Brottsyndikaten i Mexiko, Colombia och Bolivia, vars smörjmedel är kokainhandeln, är i många avseenden mäktigare än staterna.

–Kokainet göder en vålds- och brottskultur. Det blir logiskt att skjuta en politiker eller polis eftersom summorna som kommer från USA eller Europa är så stora. Kokainet är en vit drog med smutsig och mörk baksida.

Så vad hoppas du att boken ska bidra till?

–Jag hoppas att människor ska få ytterligare ett skäl att tänka efter. Att kokain inte bara är olagligt, utan att det finns en länk mellan dig och maffian. De som köper kokain har blod på sina händer. ■

IOGT-NTO INFORMERAR

www.iogt.se • www.sobernet.nu • 08-672 60 05 • info@iogt.se

IOGT-NTO är med i TÄNK OM

"Tänk om fler tonårsföräldrar hjälptes åt att sätta gemensamma gränser kring alkohol."

Det är ett av flera budskap i den nationella antilångningsinsatsen som Statens folkhälsoinstitut initierat i samarbete med Systembolaget, Polisen och IOGT-NTO.

Insatsen riktar sig till tonårsföräldrar och kommer bland annat att synas på Facebook och Aftonbladets och Expressens webbsidor. TV-

reklam kommer att sändas på TV8, TV4 sport och TV4 och många frivilliga kommer att dela ut flygblad i samband med skolavslutningarna.

IOGT-NTO har tagit fram flyers, affischer, broschyrer och dekaler för spridning inför skolavslutningarna. Vill din förening sprida budskapet så går det att beställa material.

Kontakta Helena Bergkvist, 08-672 60 18, helena.bergkvist@iogt.se.

Folknykterhetens vecka 2010

Den **10-16 maj** arrangerar nykterhetsrörelsen över hela Sverige Folknykterhetens vecka, och torsdagen den **13 maj** är det själva Folknykterhetens dag.

Har du möjlighet att hjälpa till? Kolla med din förening eller ditt distrikt om det arrangeras något där du kan medverka. Du kan även på egen hand delta i kampanjen och föra ut budskapet.

Läs mer på www.iogt.se/fnv2010 eller på www.minska-alkovaldet.nu.

Beställ nyhetsbrev om: IOGT-NTO:s förebyggande arbete IOGT-NTO:s sociala arbete

Regelbundet skickar IOGT-NTO-förbundet ut två olika digitala nyhetsbrev med aktuell information inom dessa områden.

För att ta del av informationen, anmäl dig på www.iogt.se. Klicka på "Medlemssidor", där finns möjlighet att registrera din e-postadress för det nyhetsbrev du vill ha.

Experience 2010

I Fredrikstad, söder om Oslo i Norge, äger sommarens stora internationella arrangemang rum. Närmare bestämt mellan 31 juli och 7 augusti. IOGT International genomför sin världskongress mellan 3 och 7 augusti, medan Active träffas för läger redan den 31 juli.

Man kan lyssna på kongressförhandlingarna eller delta på workshops, utflykter eller sportaktiviteter.

Läs mer om arrangemanget på www.experience2010.no.

Grattis till vinnarna i Kryssningschansen

I värvartävlingen som pågick i januari och februari värvade 99 personer 266 nya medlemmar – bra jobbat! Av de 99 som hade värvat fick tre chansen att den 19-21 mars åka på kryssning till Helsingfors.

De som fick ta med sig en kamrat på kryssningen var **Patrick Nygren** från Västerås, **Martin Nilsson** från Bjuråker och **Anna-Marie Kristoffersson** från Landskrona.

Projektmedel Kriminalvården

IOGT-NTO har även i år beviljats 100 000 kr i projektmedel från Kriminalvården. Medlen ska användas till kostnader för personer placerade av Frivården/Kriminalvården dels i lokal verksamhet, dels för deltagande i regionala/nationella samlingar.

IOGT-NTO:s föreningar och distrikt som har eller kommer att ha personer placerade av Frivården/Kriminalvården i sin verksamhet kan ansöka om projektbidrag.

Ansökningsperiod är från nu och fram till 31 augusti 2010. Ansökningarna behandlas löpande så långt medlen räcker. Bidraget ska redovisas senast den 30 oktober 2010.

Mer information om och ansökningsblankett finns på www.iogt.se. Klicka på "Medlemssidor" och sedan på "Information från förbundet". Frågor, ring 08-672 60 05.

Nya material!

Beställ dem från butiken på hemsidan www.iogt.se eller mejla info@iogt.se eller ring 08-672 60 05.

"Alkohol dödär och våldtar", en rapport om sambandet mellan alkohol och våld.

"Alkohol + våld = Sant", omarbetad rapport; Hur minskar vi alkolvåldet?

"En ryggrad för vad vi är och vill", sammanställning av rådsrådet om IOGT-NTO:s värdegrund som genomfördes under 2009.

UTBILDNINGAR 2010

Anmälningar till alla utbildningar görs på hemsidan www.iogt.se.

Vill du veta mer om innehållet eller har andra frågor, se hemsidan, mejla info@iogt.se eller ring 08-672 60 05. I kurskostnaden ingår (om inget annat anges) resa med billigaste färdssätt, mat samt övernattnings i dubbelrum om kursen är flerdagars.

NARKOTIKA ÄR FARLIGT FÖR ATT MAMMA SÄGER DET

För dig som vill lära dig mer om narkotikafrågan. Grundläggande kurs med erfaren föreläsare om narkotika och dess konsekvenser för samhället.

21 maj, Stockholm (anmälan omgående)
Kostnad: 200 kr

ALKOKOLL I STORT OCH SMÅTT Grundläggande kurs

För dig som behöver grundkunskap om alkohol och IOGT-NTO:s åsikter. Här får du lära dig grundläggande fakta om forskning runt alkohol, IOGT-NTO:s ställningstaganden i alkoholfrågan utifrån politik, förebyggande och opinionsbildning.

22 maj, Stockholm (anmälan omgående)
Kostnad: 200 kr

Om du vill delta på båda kurserna den 21 och 22 maj så ordnar vi boende åt dig över natten.

SENIORKONSULENTUTBILDNING 2010

Är du pensionär och har tid och lust att utveckla IOGT-NTO:s lokala verksamhet? I så fall vill vi ge dig lite extra stimulans, stöd och verktyg för att underlätta ditt arbete.

Du erbjuds en spännande och kvalificerad distansutbildning som pågår mellan 7 september och 9 december 2010. Du behöver ha tillgång till dator och internet.

Träffar:

7–9 september

26–28 oktober

Wendelsbergs folkhögskola i Mölnlycke

7–9 december studie-

resa till Bryssel

Kostnad: 3 000 kr inkl. resan till Bryssel

Ansökan: Senast den 9 augusti 2010

NYKTRA KVINNOR KAN

Ett mentorprogram för personligt ledarskap inom rörelsen. Programmet vänder sig till kvinnor som har ett ledande uppdrag, som förtroendevald eller anställd, på vilken nivå som helst inom IOGT-NTO-rörelsen.

Innehåll och träffar:

4–5 september 2010 Programstart för deltagare och mentorer tillsammans.

15 januari 2011 Personligt ledarskap är temat denna dag.

28–29 maj 2011 Programavslutning. Alla träffarna kommer att vara i Stockholmsområdet.

Kostnad: Programmet är kostnadsfritt för alla deltagare. Enkelrumstillägg är 500 kr/natt.

Ansökan: Det finns 15 platser och antagningar sker löpande fram till 31 maj 2010.

KALENDARIUM 2010

MAJ

Anmäl sommarens ferie- och familjeläger på www.sommarlovatalla.nu

mar–maj Vårkampen – distriktsvärvarkampanj

7–9 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder, Tollare

7–9 Våra Gårdars ombudsmöte, Bergvik, Söderhamn

8–9 Regional DS-konferens, Stockholm

10–16 Folknykterhetens vecka, kampanj

13 Folknykterhetens dag

18 Riksstyrelsen sammanträder

19 Sista manusstopp Accent nr 5 (ute 11/6)

24–26 2nd World Forum Against Drugs, Stockholm (se www.wfad.se)

21 Narkotika är farligt för att mamma säger det, Stockholm

22 Alkokoll i stort och smått – grundläggande kurs, Stockholm

22–23 Regional DS-konferens, Umeå

22–23 Regional DS-konferens, Värnamo

28-- Skolavslutning, kampanj Tänk om

JUNI

Ferie- och familjeläger, se www.sommarlovatalla.nu

-- 11 Skolavslutning, kampanj Tänk om

4–5 Distriktsstudieledarsamling, Stockholm

7–8 Lärargemenskap för social verksamhet, träff 3, Tollare

JULI

Ferie- och familjeläger, se www.sommarlovatalla.nu

4–10 Almedalsveckan

31 -- IOGT International Congress, Fredrikstad, Norge (se www.experience2010.no)

AUGUSTI

Ferie- och familjeläger, se www.sommarlovatalla.nu

-- 8 IOGT International Congress, Fredrikstad, Norge (se www.experience2010.no)

4 Sista manusstopp Accent nr 6 (ute 27/8)

Frilansjournalisten och författaren Isabella Iverus minns ungdomens fester och uppmanar alla föräldrar att stå på sig och säga nej.

”Har du fixat någon häxa?”

”**H**ar du fixat någon häxa?”
”Det är lugnt, den står i garderoben”

Ungdomar som drar runt i stora grupper, alla berusade, och uppklädda till tänderna. Tjejer i muskorta kjolar och linnen, killar med exklusiva skjortor och dyra jackor. Ja, så minns jag mina tidiga tonår. I den fina villaförorten där jag växte upp fanns det gott om sprit.

Sprit var lika med party. Fest när vad som helst kunde hända.

I ärvda damejanger och i nya Tax Free-buteljer från senaste utlandsresan förvarades alkoholen. Och vi tonåringar visste förstås exakt var.

Att tolvårig konjak, specialimporterad maltwhisky och exklusiv likör var dyrt och ska njutas försiktigt var inget vi brydde oss om. Nej, istället smög vi runt med tomma saftflaskor och blandade friskt från de olika dryckerna. Till en häxa.

Smaken spelade ingen roll. Det var effekten vi ville åt.

Och effekt blev det.

Varje helg kräcktes någon och varje helg hade någon ofrivillig sex. Blåmärken och borttappade saker var liksom en självklarhet. Tavlor ramlade i golvet och fönster gick sönder.

Vi själva skrattade åt det. Kallade det röjafest. Förstod inte allvaret i de vanor som grundlades. De flesta – liksom jag – var ju bara tysta vittnen.

De fashionabla föräldrarna, var fanns de?

Ja de hade åkt för att shoppa i Paris eller vilade upp sig på skärgårdslandstället och hade ingen aaning vad som pågick.

Förrän de kom hem.

I bland kunde det gå riktigt galet. Som när alla ärvda smycken försvann i en villa i Ålsten. Den gången kom polisen och det blev förhör med alla som varit där.

Men aldrig att någon satte detta i särskilt samband med alkohol eller sitt eget drickande. Eller att man debatterade det i skolan. Trots att man redan då visste att alkoholkonsumtionen

OM ISABELLA IVERUS

Isabella Iverus är 42, frilansjournalist och bor på Södermalm i Stockholm. Hon skriver bland annat samhällsreportage, om litteratur och psykisk ohälsa. Hon är också författare till boken "Känner du någon med alkoholproblem?". Den handlar om medberoende och vad det innebär för familjer och uppväxande barn.

bland unga rusat i höjden och fortfarande steg. Den första som berättade att alkoholism var en sjukdom som kunde drabba alla var en ung vikarie.

Varför drack vi så mycket?

Det var spännande förstas.

Och för att ungdomar vill göra som vuxna gör.

Och vuxenfesterna i villasamhället var kanske mer städade men badade ofta i alkohol de också. Den obligatoriska drajjan serverades på terrassen, med fri påfyllning så klart. Därefter var det olika sortens vin till maten och så likör eller konjak till efterrätten. Papporna blev lulliga och skämten grova. Mammorna gråt-milda och kramiga.

Långt senare gjorde jag ett reportage om detta i Svenska Dagbladet. Jag intervjuade ungdomar från samma förort som jag själv och de berättade att det fortfarande var likadant.

Istället för att få beröm blev jag utskälld. Av föräldrarna. Jag hade skämt ut deras barn.

De var minsann bra mammor och pappor. Utan sociala problem.

Kanske det.

Beroendeproblem hade de dock.

För den vanligaste alkoholisten är inte den som sitter på parkbänken. Snarare är han en kavajklädd man i karriären eller välutbildad kvinna i 50-årsåldern. Med familj, hund och landställe och så mycket själslig skuld att det räcker till nästa generation också.

Många vet att de dricker för mycket. Och innerst inne vet de att barn gör som deras föräldrar gör. Men det är förstas jobbigt. Då måste man ju ändra på sig. Bättre att skylla på skolan, på samhället och på media.

Dessutom uppskattar man idag att nästan hundra – ja du läste rätt – procent av det grova ungdomsväldet är alkoholrelaterat.

Mitt råd till alla mammor och pappor är därför att våga nej.

Stå på dig.

Det är inte roligt i stunden. Kanske får du höra att du är en j-gubbe eller tråkig kärring. Men du slipper garanterat baksmällan, både den psykiska och den fysiska. ■

Är du UNF:are i en iggiskropp?

Slår ditt hjärta fortfarande för UNF trots att du passerat 25 år? Nu söker vi dig som ser framtiden i ungdomar och vill stötta och utveckla UNF:s medlemmar och deras verksamhet.

Är du Mat-Ivar som skulle älska att fixa mat till UNF-kurser? Är du Bil-Ida som vill skjutsa UNF:aren till och från kursgården? Är du Ledar-Charlie som vill vara mentor för den lokala ledaren i UNF-föreningen eller UNF-distriktet?

Kontakta linda.engstrom@unf.se och skriv några rader om dig själv, var du bor och hur du vill stötta UNF så ska vi försöka matcha ihop dig med lokala förmågor.

UNGDOMENS NYKTERHETSFÖRBUND

accent

Vi har fortfarande plats i läsarpanelen

Vill du vara med och påverka hur Accent utvecklas? Anmäl dig till vår läsarpanel!

Vi skickar ut frågor några gånger om året om allt från texter, ämnesval och omslagsbilder till vilka intervjupersoner du skulle vilja se i tidningen.

Anmäl dig genom att skicka ett mejl till **accent@iogt.se**.

Pierre Andersson
chefredaktör

Hallå där!

FOTO: HANNA RYDSTRÖM

Sebastian Hiort av Ornäs

Hallå där, Sebastian Hiort av Ornäs, aktuell i filmen "Sebbe".

Vad handlar filmen om?

– "Sebbe" är en historia om missbruk, misär och mobbing. Sebbe och hans mamma bor i en alldeles för liten lägenhet där mamma Eva dränker sina sorger i öl, medan Sebbe drömmer om att spränga hela skiten. Snart gör han verklighet av sina drömmar.

Hur mycket av dig själv finns i rollen?

– Rollen är långt ifrån mitt riktiga liv. Jag har bra kontakt med min mamma, tycker att skolan är okej och bygger inte några bomber på fritiden. Men jag gillar tekniska saker, att bygga och så.

Du har varit med i Junis och UNF. Vad har de betytt för dig?

– De har betytt mycket, det har varit kul med alla läger och med alla events. Jag har många goda minnen från den tiden.

Vad drömmer du om i framtiden?

– Jag vill fortsätta med skådespeleri och drömmen vore att få åka till Hollywood och bli stjärna där. Kanske blir jag en ny Dolph Lundgren?

MARIA ZAITZEWSKY

FILM

FOTO: NORDISK FILM

Ben Hollingsworth, Amber Heard, Demi Moore och David Duchovny som den lyckade familjen Jones.

Den amerikanska drömmen?

Familjen Jones Amerikansk film med Demi Moore och David Duchovny

DRAMA När den framgångsrika familjen Jones – Kate, Steve och deras två attraktiva tonårsbarn – flyttar in i en jättevillan ett rikt bostadsområde faller alla grannar snart som käglor.

Alla vill efterlikna den trevliga och lyckade familjen och köper snart de prylar av de "rätta" märkena de omger sig med. De senaste apparaterna, bilarna,

sminket, möblerna, maten.

Vad grannarna inte anar är att den alldeles för perfekta familjen i själva verket inte bara lever den amerikanska drömmen – de säljer den. De är anställda reklamplare och deras uppgift är att sälja sin glassiga livsstil och alla de prylar som kommer med den.

Problemet är bara att familjen bakom kulisserna visar sig vara helt vanliga människor som begär misstag och som i slutändan kanske inte fullt ut köper konceptet att lycka är lika med statusprylar.

En tragisk händelse i grannhuset blir dödsstöten för familjen Jones och får åtminstone Steve att allvarligt ifrågasätta vad de håller på med.

Välspelat, skruvat, mycket underhållande och faktiskt tankeväckande, trots att filmen är lika glättigt förpackad som familjen Jones själva.

Här finns en vass kritik mot det amerikanska konsumtions-samhället och dess ofta tragiska konsekvenser.

MARIA ZAITZEWSKY

KONST

Regeringen drar in anslag för Konst åt alla

PROTESTERA Konst åt alla är en folkrörelsesatsning som har smyckat det offentliga rummet med konst sedan 1977.

Men nu tycks det vara slut på det. Enligt Mathias Öster på Våra Gårdar, gör regeringen i år drastiska neddragningar och minskar anslagen från 3,5 miljoner till 1,5 miljon. Nästa år tar regeringen

bort stödet helt och hållet.

– Det här kom chockartat och vi förstår inte hur regeringen tänker. Budgeten är ju försvinnande liten, men betyder oerhört mycket för människor och konsten ute i landet. Vi har gjort egna utställningar i samlingslokaler

i samarbete med NBV, Våra Gårdar och Folkets Hus och har köpt in konst. Nu får vi lägga ner, säger en besviken Mathias Öster.

En protestlista mot regeringens förslag kan skrivas under på <http://www.namninsamling.se/index.php?sida=2&nid=4329>

MARIA ZAITZEWSKY

ROMAN

Ömsint bok om en mamma

Jag ska bara fixa en grej i köket
Moa Hergren
Wahlström&Widstrand

LANDSBYGD Det är en ömsint bok om en ömsint mamma, en mamma som vill så väl, så väl. Som vill att livet ska gå att få ihop, bli bra och värdigt. I Moa Hergrens hudnära roman "Jag ska bara hämta en grej i köket" möter vi den ensamstående

Ingrid som stretrar på i den gråsmetiga vardagsmodden.

Skadskjuten efter en svår skilsmässa och ständigt orolig för en ekonomi som inte vill räcka till. Trots att hon tackat ja till jobbet som förskolechef där hon tidigare arbetat som förskolelärare. Skillnaden är stor, förut var hon en i gänget, nu är hon ensam som chef och arbetskamraterna utsätter

henne för en raffinerad mobbningskampanj. Ingrid är ensam så det skär i bröstet.

Ensamheten blir extra tydlig de helger när dottern Juni är hos pappan och hans nya sambo. Då finns bara en vän som värmer, den fyrkantiga bag-in-boxen i kylskåpet. Dit tar Ingrid sin tillflykt, till vinet som tröstar, värmer, och till slut stjälp.

När dottern Juni en dag kräver att få vara mer med sin pappa börjar världen rämna för Ingrid. Bit för bit tappar hon kontrollen över drickandet och sitt liv.

Moa Hergren för oss på en brinnande vandring genom helvetets alla kretsar. Varsamt och med varm respekt för sin huvudperson skildrar Hergren en människas väg mot totalt förfall, där det gömda vinglasat i köket sakta och obönhörligt förgör. En sugande vardagsmardröm där ingenting längre kan hindra Ingrid från att dricka, inte ens dotter Junis allt mer desperata rop på hjälp.

Läs den!

HANNA NOLIN

FOTO: MORGAN NORMAN

Moa Hergren, född 1969, debuterade 2005 med antologin "Uppdrag: Familj". 2007 kom boken "Allt är bara bra, tack".

ROMAN

Verkligheten om ett till synes lyckat liv

Hungerflickan
Hillewi Wahl
Norstedts

MISSBRUK Som vuxen har författaren och journalisten Hillewi Wahl ofta fått höra att hon klarat sig så bra, trots att hon vuxit upp med en alkoholiserad mamma och en far som inte kunde ge henne den omvårdnad hon behövde. Inget alkoholmissbruk och ett till synes lyckat liv.

Men i likhet med de flesta barn till missbrukare tog sig smärtan och ångesten sig andra uttryck. Som tonåring var Irmeli, som bokens huvudperson heter, lite rund och när hon for till USA som

utbytesstudent blev hon besatt av att bli smal och vacker – allt för att hennes pappa skulle bli stolt över sin dotter. Irmeli blir bulimiker. Hon kräks upp all mat, samtidigt som hon kämpar för att smälta in och bli en del av gemenskapen i den amerikanska skolan.

Hillewi Wahl berättar om sitt USA-år med humor och svärta. Hon berättar om problemen i sin första värdfamilj och hur det vänder när hon får bo hos Rebecka och hennes familj. Vänskapen med Rebecka är stark och bräcklig på samma gång. Irmeli försöker hänga med sin bohemiska och utlevande väninna

på egendomliga fester och provar till och med droger för att inte känna sig utanför. Ändå lyckas hon aldrig riktigt bli den där smala och populära tjejen hon vill vara. Förrän mot slutet av sin vistelse.

När hon kommer tillbaka till Sverige är hon slank och snygg. Men problemen djupnar. Hennes pappa vänder henne ryggen och när ingenting annat återstår blir barnpsykiatrien hennes räddning. Hungerflickan är en stark, rolig och lättillgänglig läsupplevelse om konsekvenserna av att ha växt upp i ett missbrukarhem.

MARIA ZAITZEWSKY

MISSA INTE

FOTO: ROGER STENBERG

Kristina Törnqvist, Ingela Olsson, Marie Göranzon, Livia Millhagen och Kicki Bramberg

1 TEATER Dramatens starka föreställning "En familj". När patriarken i den dysfunktionella familjen Weston försvinner, samlas hela klanen i det stora huset på landet. Stämningen är infekterad och bubblar av hemligheter, alkoholmissbruk och förbudna relationer. Med Marie Göranzon och Ingela Olsson i bärande roller.

2 SCEN Jonas Gardells enmansföreställning "Trafikplats Glädjen", som just nu turnerar runt om i landet. På sitt underfundiga, humoristiska och samtidigt allvarsamma vis filosoferar Gardell över livet, klassfester, rädslor och ensamhet. Trollbindande och rysligt bra varenda sekund.

3 FILM "Underkastelsen" av Stefan Jarl, som handlar om "kemisamhället", det samhälle som vuxit fram sedan andra världskriget. Kemiindustrin är den industri som växer snabbast i dag, 500 miljoner ton per år används. Vad gör de 100 000 kemikalier vi dagligen använder med vår hälsa? Premiär i slutet av april.

A full-page photograph of Linda Tjälldén, a woman with short blonde hair and glasses, wearing a black jacket and brown boots. She is standing against a light-colored brick wall, leaning her right leg against it. The photo is the background for the entire page.

LINDA TJÄLLDÉN

ÅLDER 20 ÅR / BOR UMEÅ / FÖRENING ÅNGE UNF
GÖR ORDFÖRANDE FÖR HELA IOGT-NTO RÖRELSEN I VÄSTERNORRLAND

"Jag tycker
det är viktigt
att samarbeta
över förbunds-
gränserna."

Varför är du medlem?

– Jag gick med i UNF när jag var 13 år. Jag hade det jobbigt, min mamma hade just gått bort och jag kände mig vilsen och behövde hitta ett alternativ där jag kunde vara mig själv. Jag började i en lokalförening i Ånge, där jag växte upp. Nu är jag ordförande för både IOGT-NTO, UNF och Junis i Västernorrland. Jag tycker det är viktigt att samarbeta över förbundsgränserna. Det är en viktig fråga för mig.

Varför då?

– Jag ser oss som en enad rörelse. Jag tycker att det måste finnas naturliga övergångar mellan Junis och UNF och IOGT-NTO, att man kan följa rörelsen genom hela livet. Men livet förändras och där måste förbunden hänga med. Nu när jag pluggar till socionom är jag mer sugen på att diskutera samhällsfrågor med likasinnade än att åka på läger. Det får inte heller vara så mycket prestige i att höra till ett visst förbund, vi jobbar ju alla mot samma mål. Ett stort problem är att nykterhetsrörelsen tappat många medlemmar efter gymnasietiden. Det kan man motverka på olika sätt.

Hur då?

– Genom att skapa attraktiva verksamheter för människor mitt i livet, passande medlemmar som är mellan 20 och 40 år. Det kan handla om att man kanske har möten mer sällan än vad som är tradition eller har diskussionsforum på nätet. Att man hittar på saker som passar målgruppen, som att åka och bada ihop eller ge sig ut i skogen. Man måste målgruppsanpassa verksamheten! Här krävs nytänkande och det saknas tyvärr ofta inom IOGT-NTO. Man pratar om att öka och värva. Men vad är det man värvar till?

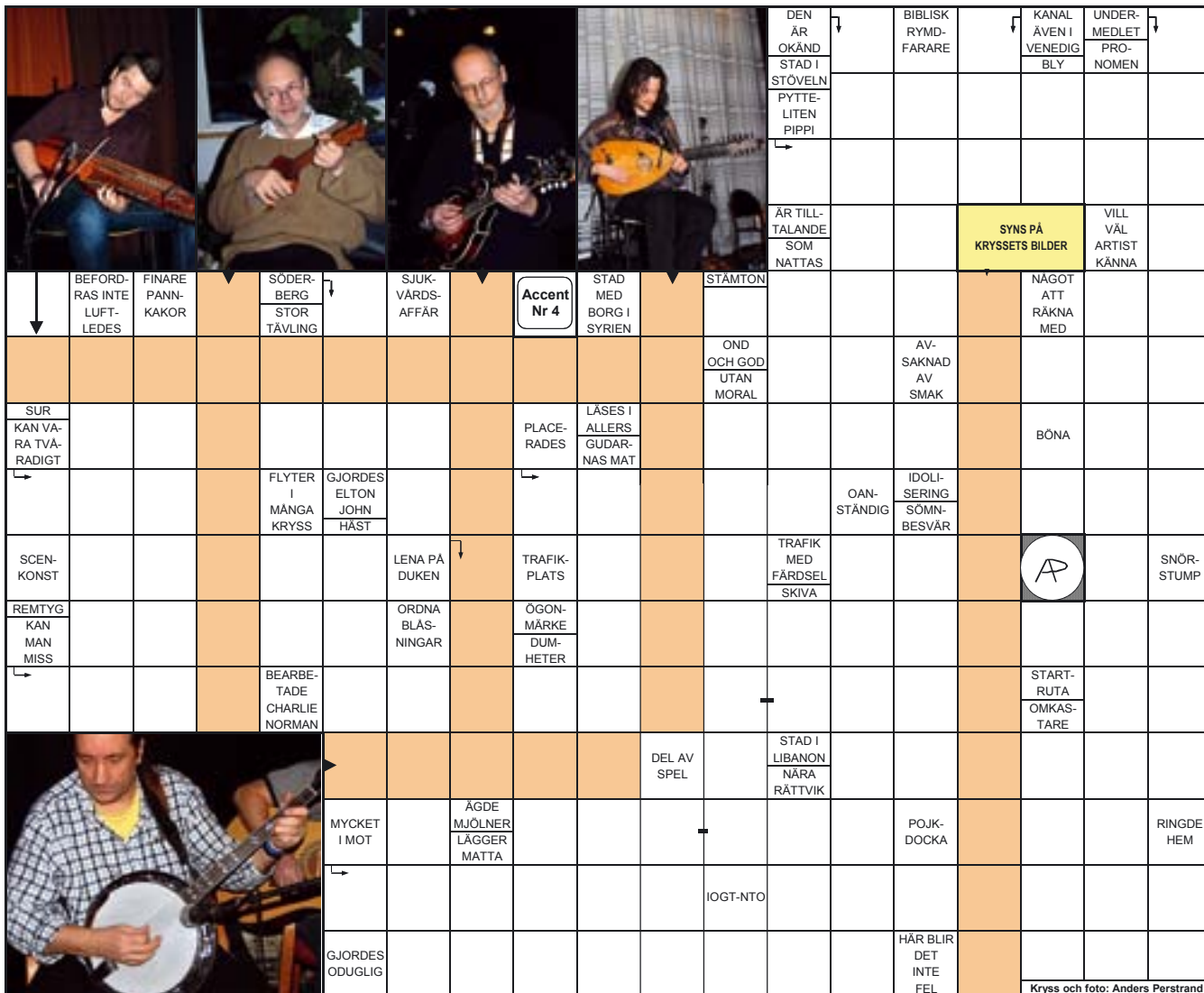
Vad driver dig?

– Känslan av att man gör en skillnad. Det kan vara att få ett glatt sms från någon nöjd medlem som varit på läger. Eller att se sitt namn under en debattartikel i tidningen. Att beröra människor och erbjuda dem ett alternativ. Gemenskapen är också en stark drivkraft. Jag har en stor nykterhetsfamilj som innebär stöd och skyddsnät. Till oss kan man komma som man är, man accepteras oavsett. Jag drivs av att ge tillbaka lite av den känslan till andra.

Känner du någon som borde
bli månadens medlem?

TIPSA OSS på accent@iogt.se eller
Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm

TEXT MARIA ZAITZEWSKY
FOTO MIKAEL LUNDGREN

MILJONLOTTER ATT VINNA. Tre lotter vinner förstapristagaren, en lott vardera får de tio som närmast har tur i dragningen. Skicka in lösningen till Accent, Box 128 25, 112 97 Stockholm, senast 25 maj 2010. Märk kuvertet Kryss 4/2010.

NAMN

ADRESS

POSTADDRESS

FÖRSTA PRIS: tre Miljonlotter: Ingemar Herngren, Ulricehamn
SIDOVINSTER: varsin Miljonlott: Helge Johansson, Klagstorp;
 Vanja Lindstedt, Örnsköldsvik; Rut Westergaard, Norrahammar;
 Birgit Malm, Fristad; Tore Andersson, Ugglebo Almhaga, Bredaryd;
 Egon Edström, Halmstad; Margit Byström, Bollstabruk; Ruth
 Strandberg, Hallsjö, Gideå; Mats Höök, Eskilstuna; Siv Johansson,
 Gällivare. Accent gratulerar!

Accent-kryss nr 2-2010 Lösning																			
									S										
								L	J	U	M	T							
								H	Ä	R	P	Ä							
								K	↓		P	E	N						
								J	A	G		L	E						
↓	P							R	Ä	K	A	D	E	↓	D		M		
K	U	L	→	V	I	N	T	E	R	A	K	T	I	V	I	T	E	T	
O	L	A		O	R	O	A	T		D	A	R	R	Ä	L		T	A	
	K	O	N	S	T	S	M	I	D	E		A		D	E	B	E	T	
G	A	S	O	S		T	A	K		T		P	U	L	M	O		U	
	N		S	K	A	R		S	T	↓	U	P		I	M	A	G	E	
	↓	A	R	D	A	L	A	P	E	T	N	O	G	A		Ö	R		
	G	R	Y		I	G		F	I	N	F	I	N	T		S	K	A	
S	Ä	N	G	K	R	I	T	I	K		Ö	N		↓	L	E	A	R	
	R	E	G	I	O	N	A	L		A	R	G		V	Ä	R	R	E	

FOTO: MARIA ZAITZEWSKY

Anders sju tips för att starta ett kamratstödslag

1 Ha tålamod och ge inte upp, även om det går trögt till en början.

2 Sök lokala sponsorer.

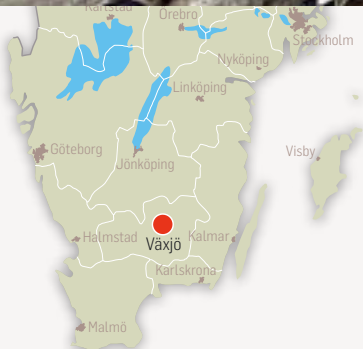
3 Låt kamratskap vara ledordet före vinst och andra framgångar.

4 Respektera alla, oavsett talang och bollkänsla.

5 Ha struktur och se till att hålla er del av jobbet oavsett hur det går runt omkring.

6 Var gärna två huvudansvariga vid starten. Ensam är inte stark.

7 Sök inspiration av andra. Utan till exempel GIF Centro hade vi haft mycket svårare att komma igång.

Kamratskapen är viktigast

Missbrukare, hemlösa och nykterister på samma plan. Föreningen FC Vattenmöllan i Växjö är inne på sitt tredje år med trygghet och gemenskap med fotboll som bas.

Laget är en blandning av före detta missbrukare och hemlösa, aktiva missbrukare, kamratstödare och nykterister. Det enda kravet: att de är nyktra och drogfria på träningar och matcher.

När Anders Karlman, distriktsordförande Kronoberg i IOGT-NTO Kronoberg, och Carl Wennerstrand, projektledare för Växjö spel- och preventionsprogram, startade FC Vattenmöllan 2008 var det knappt någon som var på träningarna. Efter drygt tre år med laget har det hänt mycket.

– Flera av de som var med från början har idag bostad, bil och körkort. Jag ska inte säga att det är fotbollen som ligger bakom, men det är i alla fall en språngbräda för att komma vidare i livet, säger Anders Karlman.

Enligt honom har det varit viktigt med strukturen.

– Har man träning så har man träning. Kommer det bara en på träningen så får man ändå inte ge upp.

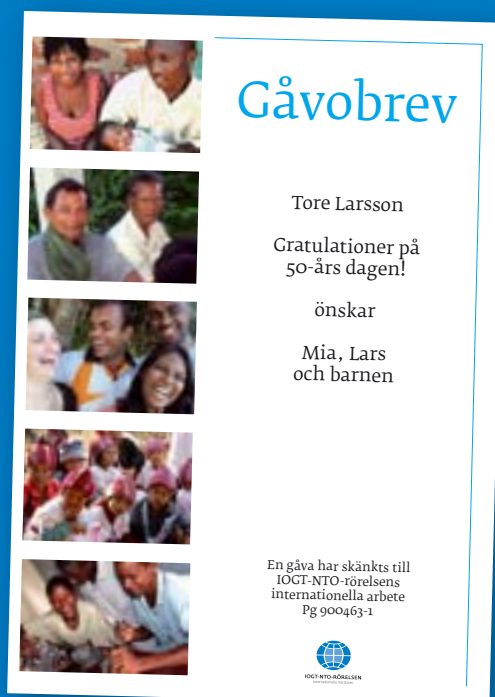
Idén om fotbollslaget kom till 2007 på IOGT-NTO:s sommarhem Sillvik utanför Göteborg. Med hjälp och inspiration av den lokala föreningen GIF Centro så gjorde de verklighet av idén så fort de hade kollat att det fanns intresse hos målgruppen. Därefter skickade de ut brev till tänkbara sponsorer, beskrev och

klargjorde tanken med föreningen, och kunde året därpå i IOGT-NTO-sponsrade matchställ börja spela fotboll.

På senare tid har spelare i FC Vattenmöllan gått filmtutbildning, och spelat in en film, varit på träningsläger och genom gemenskapen det skapat kunnet påvisa att det finns annat än droger i livet.

– Drogfriheten är vi 100 procent tydliga med. Kommer man minsta lilla påverkad får man inte vara med, men välkomnas tillbaka till nästa träning. Spelmässigt på matcher och träningar har vi inga krav, vi klappar varandra på axeln oavsett hur det går. Fotbollen är inte det viktigaste, det är kamratskapet, säger Anders Karlman.

ERIK ARDELIUS

Ge en gåva!

Stöd IOGT-NTO-rörelsens
internationella arbete i samband med
födelsedagar, bröllop och begravningar.

Kontakta oss på 031-88 75 40 eller info.bistand@iogt.se

Pg 90 04 63-1. Bg 900-4631.

IOGT-NTO-RÖRELSEN

Posttidning B

Accent, Box 12825

112 97 Stockholm

Visste du att du kan få bättre försäkringar än andra?

SalusAnsvar och IOGT-NTO har ett långt samarbete som ger dig som är medlem en rad fördelar jämfört med andra. Bland annat kan du teckna några av marknadens bästa försäkringar för ditt hem, där dina saker alltid är försäkrat till fullvärde. Det innebär att du aldrig behöver vara orolig för att vara underförsäkrad (för lågt värde på dina saker) om något skulle hända.

Gå in på **www.salusansvar.se/iogtnto**
eller ring **0200-87 60 50**. Välkommen!

SalusAnsvar har under nästan 80 år haft förtroendet att få samarbeta med nykterhetsrörelsen. Vi har under hela tiden stött det ständigt pågående arbetet inom alkohol- och narkotikafrågor.

IOGT-NTO i samarbete med

SALUSANSVAR